

VI ÄR FRAMTIDEN

Figure 1

VI ÄR
FRAMTIDEN

av

PETER HOWARD

Skådespel i två akter

JÖNKÖPING
Tryckeri Aktiebolaget Småland
1955

PERSONER :

PAUL WARRIOR	En student vid ett gammalt universitet
MEMORY	Den evige "collegebetjänten"
HOPE	" " "
JACK MUSCLE	En idrottsman
KEITH TREMBLE	En lärd student
TERENCE SOUL	En poet
MR. PEWTER	Universitetsrektorn
FRÖKEN EVA AGELESS	Hjärtekrossare
FRÖKEN SALLY	
SPECTACLE	Plugghäst

Handlingen försiggår i Paul Warriors rum

FÖRSTA AKTEN

I dag

ANDRA AKTEN

Första scenen: år 1979 — som det kunde bli

Andra scenen: år 1979 — som det skall bli

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

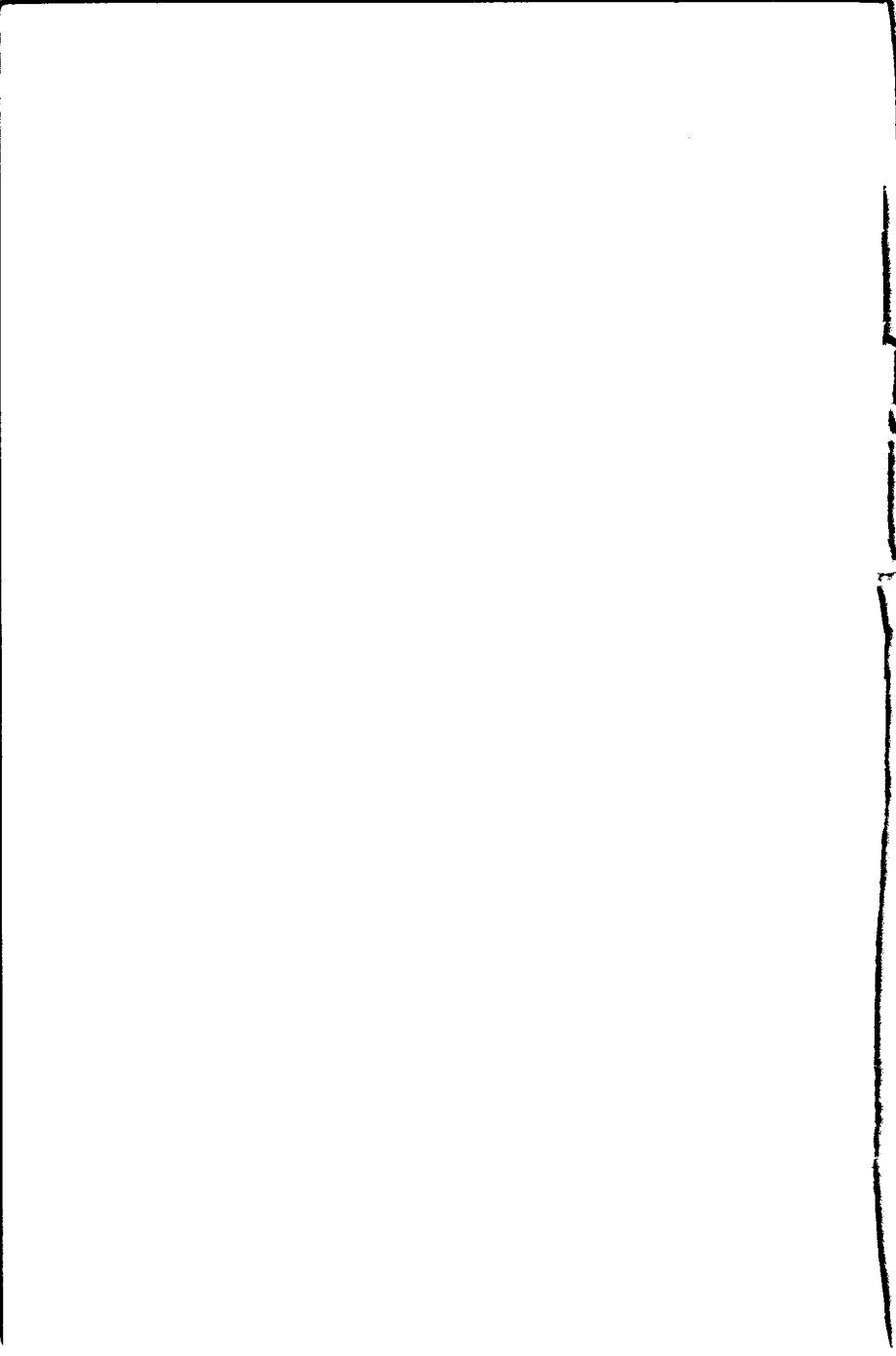
.....

.....

.....

.....

PROLOG

PROLOG

Memory kommer in från scenens högra sida och rör sig mot den vänstra framför ridån. Han är klädd i en vanlig kostym med hängiga mörka byxor som en collegetjänare. I banden har han en dammtrasa. Han är en älskvärd illmarig filur. Man kan inte riktigt placera honom. Han muttrar och småskrattar för sig själv medan han promenerar framåt.

MEMORY: Det var bra. Det var mycket bra. Det var mycket, mycket, mycket bra. Det skall jag aldrig glömma.

(Han upptäcker publiken och vinkar i förbigående med handen)

Godag, godag. *(Han fortsätter framåt och talar fortfarande för sig själv)*

Nej, det kommer jag alltid att minnas, alltid.

(Han ser att publiken fortfarande tittar på honom, vänder sig mot dem och ställer sig bredbent med händerna på höften.)

Jag sa goddag en gång, ja två gånger till och med. Hörde ni mig inte?

Varför stirrar ni på mig så där?

(Hytter med fingret mot dem)

När jag var liten fick jag lära mig att det var mycket ohövligt att stirra på främmande människor. Men jag är ju inte främmande förstås. Vi är gamla vänner, eller hur? Ni känner mig ju allihopa. Och jag känner er. Jag vet allt om er. Vi skall hålla ihop hela livet. Vi bara måste. Så är det helt enkelt.

RÖST *(inifrån ridån)* Memory! Memory!

MEMORY: *(ropar tillbaka)* Kommer strax, sir. Bara en minut, sir. *(talar till publiken)* Det är jag. Gamla Memory. Det är

mitt namn. Och det är min natur. De kan inte klara sig länge
utan mig. Varje generation är likadan. Alla känner mig:

De ropar på mig morgon, middag och kväll.

RÖST: *(ropar)* Memory!

MEMORY: *(ropar tillbaka)* Utmärkt sir. Kommer strax.
(till publiken)

Memory till hjälp de ständigt kalla
Ej någons herre men betjänt åt alla
Ja så de tror. De känner ej min makt
Kring deras hemligheter ständigt jag slår vakt

Mina skolbarn har ni varit alla
Fräck men aldrig dum, det kan man Memory kalla
När jag behövs så är jag alltid där
Och ofta med när jag ej önskvärd är

Med tårar eller whisky har de sökt besvärja
Mej att försvinna, och sig från fruktan värja
Men nykter eller full är Memory en vän
Vid resans ändstation jag dyker upp igen
Ja, Memory blir kvar, mig slår man ej itu
Jag hänger fast mer envist än en svartsjuk fru.

RÖST: Memory!

MEMORY: På väg, sir. I dag och varje dag, sir. Genast, sir.
(Börjar plötsligt sjunga och dansa)

Memory är en knipslug man
Ljuvt och bittert blandar han
smeker med ett tidstrött finger
bulnader där smärtan stinger
dansar bakåt genom åren
apor, vise män i spåren
Valsa skrattet vid din hand

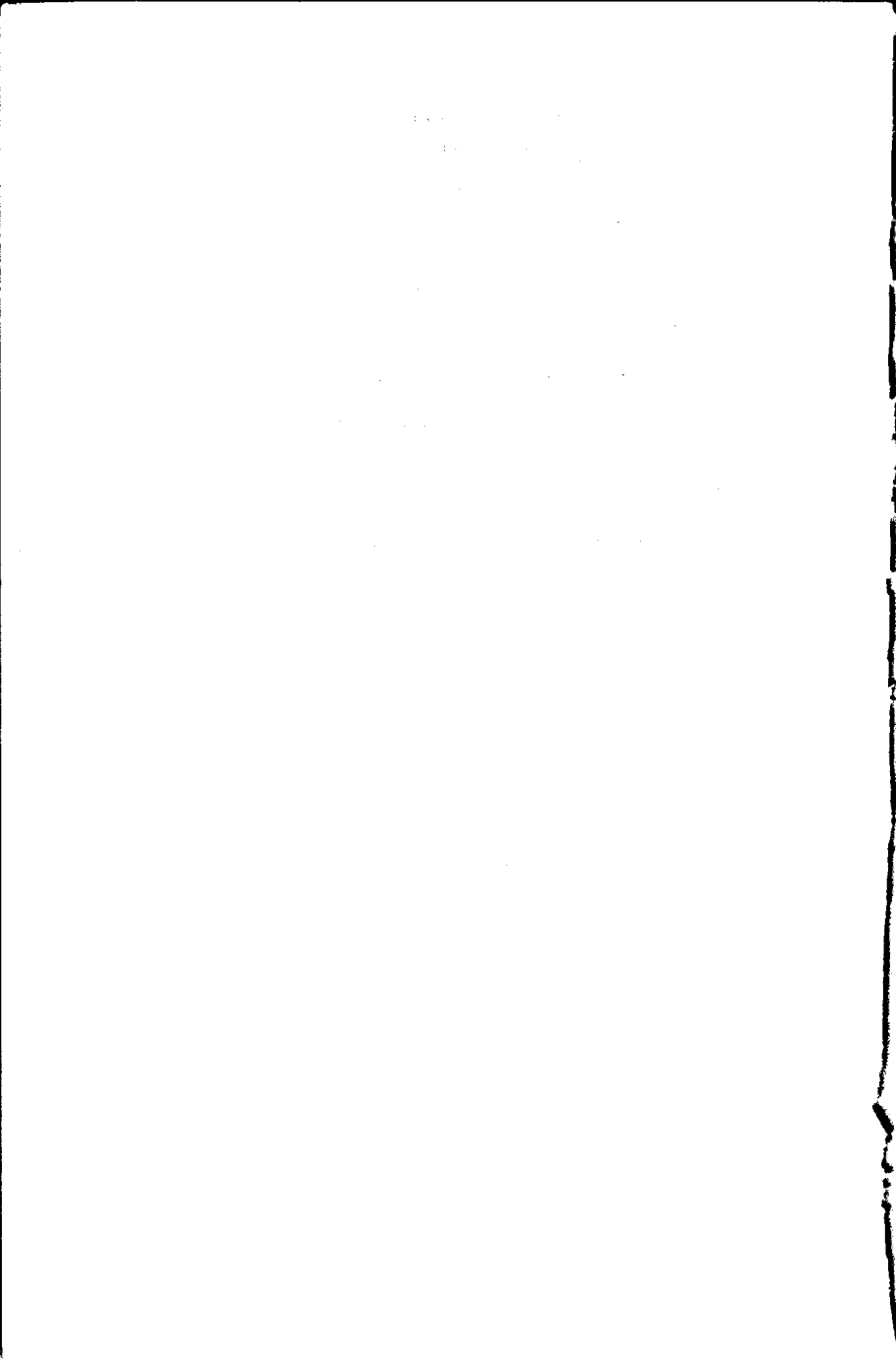
Träd med fruktan saraband!
Sanningen jag leker med
så att fakta står på sned
gamle vän
knipslug är du än!
Hi! Hi! Hi! Hi! Hi! Hi! Hi!

(Han har nästan försvunnit från scenen)

RÖST: Memory! Var tusan är du, Memory!

MEMORY: Kommer, sir, kommer. *(till publiken)*
Ungdomen skall betjänas — säger dom
Så därför — kom!

(Han bugar och försvinner till vänster på scenen)

FÖRSTA AKTEN

TABLE OF CONTENTS

FÖRSTA AKTEN

När Memory skyndar bort framför ridån hörs en stigande kör av mansröster inifrån: "Kom hit, Memory". Pang. "Kom hit, Memory." Pang. "Kom hit, Memory." Pang. Snart går ridån upp och ropen visar sig då komma från tre unga män som sitter runt ett bord belamrat med resterna av en "skiva". Bordet är dukat med en vit duk och det är två eller tre tomma platser vid det. Det är ett studentrum vid ett gammalt universitet, inte särskilt vackert men bekvämt inrett. I fonden är ett fönster med utsikt mot torn och stjärnor (ty det är sent på kvällen). Till vänster på scenen en öppen spis. Till höger på scenen en dörr som leder ut till trappan, rummets enda in- och utgång. Pangandet kommer från de tre unga männen som vid slutet av varje "Kom hit, Memory" slår nävarna i bordet så att porslinet klirrar. I bakgrunden står Hope, en collegebetjänt, avvaktande med ett osäkert men vänligt leende. Keith Tremble, en av de unga männen, är klädd i ett par grå flanellbyxor och en sportjacka av ordinärt slag. Terence Soul uppträder i vardagskläder med en collegehalsduk lindad runt halsen. Jack Muscle som leder ropen och pangandet, är klädd i röd frack med vita byxor och hög hatt på nacken. De är inte druckna, men de har haft en glad skiva.

När de för sista gången skrikit: "Kom hit, Memory", hoppar Jack Muscle upp och ropar i dörren med sina lungors fulla kraft: "Memory! Memory!" Det är hans röst som publiken hela tiden hört från andra sidan ridån, medan Memory talade till dem.

JACK: Var tusan är Memory?

TERENCE: *(Som har gått fram till fönstret och ser ut i natten)*

Herre Gud, en sån gäll och gräslig röst du har, Jack. Den får till och med stjärnorna att se fula ut.

HOPE: Memory kommer säkert om ett ögonblick. Vi har alltid så mycket att göra sista kvällen på terminen. Han gör nog sitt bästa.

JACK: *(Högre än någonsin)* Memory! Memory! Memory!

TERENCE: *(med händerna för öronen)* Min käre vän, sluta!

Det skär i mig varje gång du gastar. Du låter som en vansinnig flodhäst.

JACK: *(Vänder sig mot honom)* Då kan jag tala om för dig, att det har varit en plåga för mig varje gång jag har sett dig under de sista tre åren. Herr Terence Soul, vilket namn! Och du ser minsann sån ut! Du har varken sportat eller gymnastiserat en enda gång sen du kom till universitetet. Du klär dig inte ens som vanligt folk! *(Han står och stirrar på Terence)*

TERENCE: Din egen kostym hör väl heller inte till det vanliga. Jag har aldrig sett dig utveckla så mycket fantasi under hela din karriär här. Trodde du det var maskerad i kväll?

JACK: *(Betraktar sina kläder fullkomligt överraskad)* Vad är det för fel med dom? *(Tar av sig hatten och tittar på den)* Den är väl bra? Du vet mycket väl att det här är min klubbuniform, De Onämnbars Klubb. Man måste bära uniform så det syns att man är med.

TERENCE: Jag undrar det jag. Man kan se att somliga hör till klubben även utan uniform. Jag var på deras svarta lista redan andra året här. Det är en av de få saker från min universitetstid som jag verkligen är stolt över.

KEITH: Äh, håll käften båda två. Vi fortsätter att skrika, Jack.

JACK: Det är inte likt dig att vilja skrika, Keith.

KEITH: Om man skriker tillräckligt slipper man tänka.

TERENCE: Vill du inte tänka? Det är en vana som är ganska trevlig ibland, har jag märkt. Man lär sig med tiden. Men det är klart att några människor (*Han tittar på Jack Muscle som dykt ner med huvudet i en ölbägare*) tycks aldrig kunna lära sig det.

KEITH: Jag vill inte tänka i kväll.

TERENCE: Varför inte?

KEITH: Examensresultaten. Dom slås upp på anslagstavlan vid midnatt (*Han tittar på klockan*) Det dröjer inte länge till. Det spelar ingen roll för såna som ni som har pengar eller ställning. Jag har ingendera. Hela mitt liv är beroende av vad som står på tavlan vid midnatt.

HOPE: Det går nog bra. Det är jag säker på. Jag har tjänat många unga män i min trappuppgång i mina dar. Man lär känna människonaturen när man är collegebetjänt. Jag är säker på att det går bra i kväll.

KEITH: (*Till Terence och Jack*) Gamle Hope har varit min bästa vän här på universitetet. Jag vet inte vad jag skulle gjort utan honom.

JACK: Äsch, Hope är hopplös! Varför skaffar han oss inte mer att dricka om han är en sådan vän. Memory! Memory! Kom hit, Memory!

MEMORY: (*som kommer klapprande uppför trapporna och ropar medan han springer*) Kommer, sir. Jag är på väg, sir.

JACK: Där är han äntligen.

HOPE: Ja, ursäkta då att jag går. Jag har en annan tillställning i min uppgång. Ursäkta att jag inte kunde vara till mera hjälp.

(*Memory kommer in, flämtande, samtidigt som Hope går ut med en bricka full av disk*)

JACK: Var i hela världen har du varit? Vi har skrikit oss hesa efter dig.

MEMORY: Jaså verkligen, sir? Mycket tråkigt, sir. Jag hörde inte ett dugg, sir.

TERENCE: Memory, om det verkligen är sant kan jag inte säga hur mycket jag avundas dig.

KEITH: Du har förstås stått och skvallrat någonstans?

MEMORY: Alldeles för bråttom för att skvallra i kväll. Fester överallt. Våldigt bråkigt på universitetet i kväll. Verkligen bråkigt. Alltid likadant sista kvällen på terminen.

JACK: Saken är den, Memory, att vi vill ha något mer att dricka.

MEMORY: Javisst. Genast, sir. Ursäkta att ni fick vänta. Kunde inte Hope ha skaffat er något?

KEITH: Han ville inte.

JACK: Han sa att det skulle komma på Warriors räkning. Men eftersom du passar upp på Warrior så vore det bättre om du gjorde det.

MEMORY: Det är typiskt Hope, sir. Han har alltid ett gott skäl för att slippa göra vad som måste göras.

KEITH: Han kom åtminstone hit från sin uppgång för att hjälpa till när han hörde mig gasta efter dig, Memory.

MEMORY: Bara för att jag skulle få skenet emot mig förstås. Hope är inte min vän. Mycket opålitlig uppappare. Mycket. Säger alltid emot mig. Tror alltid att saker och ting på något sätt skall bli annorlunda i morgon än dom var i går. En sån som aldrig tar lärdom av erfarenheten. Man kan aldrig säga nånting till honom, hur mycket man än försöker.

TERENCE: I stället för att ge oss en föreläsning om Hope kanske du skulle vilja säga mig en sak, Memory.

MEMORY: Vad då?

TERENCE: Var håller Warrior hus?

MEMORY: Det kan jag verkligen inte säga. Har han inte varit här på hela kvällen?

KEITH: Nej, det har han inte.

TERENCE: Det är verkligen ganska originellt att bjuda hem sina vänner på avskedskalas, ställa fram mat och dryck och sen inte komma själv.

JACK: Maten var inte dålig, men han har inte skaffat nog att dricka. Vill du gå efter litet mer, Memory?

MEMORY: Javisst, sir. Vad får det lov att vara?

JACK: Öl.

TERENCE: Öl! Det låter så trist när du säger det, Jack. Tänk på humlekakorna och kornet, solskenet och skurarna, svetten och skickligheten, den förening av liv och skönhet som ingår i ett enda glas . . .

JACK: För Guds skull, håll käften, Terence, med dina förbannade kornfält, annars kör jag ner hela flaskan i halsen på dig. Hämta öl, Memory. Vi vill ha öl! Vi vill ha öl!

MEMORY: *(smiter ut med ett leende)*

KEITH: Det är så olikt Paul.

JACK: Vadå?

KEITH: Att bjuda hit oss allihop och sen inte komma.

TERENCE: *(belt allvarligt)* Jag vet inte, jag. Paul är ganska känslig. Han kanske inte har lust att umgås i kväll.

JACK: Vi är väl inget umgänge. Vi är hans vänner. Vad menar du?

TERENCE: Det här är sista kvällen på sista året av vår universitetstid för oss alla. Vi har varit tillsammans i tre år. I morgon går vi ut i världen. Vi säger att vi skall hålla ihop, träffas ofta och så vidare. Men sånt är inte livet. Det blir nog inte så.

KEITH: Vad har det att göra med var Paul Warrior är i kväll?

TERENCE: Paul har förmodligen varit den mest populäre i vår årgång. Eller vad säger ni?

KEITH: Javisst.

JACK: Jag vet inte om jag är helt med på det. Det är klart att Paul är en mycket hygglig prick. Men — ja, jag har en massa vänner som ingen av er känner. Paul är inte med i De Onämnbars Klubb — och det är klart att jag inte vill påstå att jag skulle vara den mest populäre i årgången, men helt öppenhjärtigt skulle jag vilja säga att jag och en eller två andra är minst lika populära som Paul.

TERENCE: (*rycker på axlarna och tittar ut genom fönstret*)
Han tror verkligen på det.

”Ack give oss den kraft att se oss
själva såsom andra se oss”

JACK: Och vad menar du med det?

KEITH: Han menar bara att du säkert är mycket populär bland dina vänner, Jack. Medan Paul är god vän med såna som du vanligen inte ser så mycket av — såna som jag själv och Terence till exempel.

JACK (*helt omedveten om förolämpningen*) Oh, såna människor! Jag förstår vad du menar. Jag tänkte på sådana som blir något.

TERENCE (*vänder sig bort från fönstret*) Paul har haft en underbar tid här. Säkert har det varit hans lyckligaste år.

JACK: De har varit allas lyckligaste år. Jag kan inte vänta mig något bättre i framtiden.

TERENCE: Stackars Jack. Jag är tyvärr rädd för att det är sant när det gäller dig.

KEITH (*häftigt*) Om inte jag hade något bättre framför mig än vad jag hittills upplevat skulle jag begå självmord.

TERENCE: Paul har förmodligen en hel del känslor inom sig i kväll. Han kanske hade mer lust att gå ut och gå ensam

under stjärnorna kring de här vackra byggnaderna som vi har vant oss vid och kanske aldrig får se igen — han kanske tycker bättre om det än att dricka öl med oss.

KEITH: Men varför inbjöd han oss till middag då?

JACK: Prat. Han har förstås hamnat på nån annan hippa. Han kommer nog inramlande snart. *(Man hör ljud av steg som skyndar sig uppför trappan)*

Nu kommer det någon.

(Dörren öppnas av Hope. Memory kommer in med en bricka med bågare, glas och en flaska)

HOPE: Kom bara för att hjälpa Memory uppför trappan med brickan.

MEMORY: Behövdes inte alls. Kan trappan baklänges.

(Hope går. Memory ställer brickan på bordet)

JACK: Gudskelov för ölet! Vad är det i falskan?

MEMORY: Jag såg rektor Pewter komma hitåt över gården. Han är en av hr Warriors vänner. Hr Warrior hade bett honom komma över efter middagen. Jag tänkte ställa en flaska portvin på brickan. Det brukar han tycka om, sir.

JACK: Ta ett glas själv, Memory.

MEMORY: Det vore inte så dumt, sir, innan rektor kommer. Tack så mycket.

(Häller upp och dricker ett glas öl, smackar med läpparna och torkar munnen med avigsidan av handen)

(Steg hörs i trappan. En knackning på dörren)

ALLA STUDENTERNA: Kom in.

(Universitetets rektor,, hr Pewter kommer in. Han är en vandrande bjärna klädd i den traditionella akademiska dräkten med hatt, kappa och vit slips. Studenterna står upp)

PEWTER: Godafton mina herrar.

STUDENTERNA: God afton, sir.

- PEWTER: Sitt ner, föralldel. Godafton Memory. Kan jag få ett glas portvin.
- (*Memory håller upp portvinet. Tittar sig runt i rummet*)
- MEMORY: Något mer, mina herrar?
- TERENCE: Nej tack, Memory. Om du inte kan ta reda på Warrior åt oss.
- MEMORY: Jag ska tala om för honom att ni väntar på honom, om jag ser honom. (*Går ut*)
- PEWTER: Ja, var är Paul Warrior? Det var honom jag kom hit för att träffa.
- JACK: Vet tyvärr inte, sir.
- KEITH: Han har inte varit här på hela kvällen, sir.
- TERENCE: Det är Hamlet utan gengångaren, sir.
- PEWTER: Men inte Banquo utan festen, ser jag. Ni har försett er rätt väl, förmodar jag. Eftersom det här är er sista kväll på era studentår, får jag fråga er en sak?
- ALLA: Ja, sir.
- PEWTER: Varför säger ni fortfarande sir till mig alla tre?
- JACK: Men vad skulle vi annars kalla er, sir?
- PEWTER: Vad kallar ni mig när jag inte är med. Inbilla er inte att jag inte vet det. Det är alltid ett tecken för mig på en students ökade självförtroende. Första året kallar ni mig Sir. Andra året Rektor Pewter. Tredje året är det en del som samlar tillräckligt mod för att säga Pott eller helt enkelt Potty till mig. Ni tre har aldrig gjort det. Varför börjar ni inte i kväll? Jag hoppas trots allt att ni kommer tillbaka någon gång för att hälsa på i framtiden. Ni kan inte fortsätta och kalla mig sir i hela livet.
- JACK: (*klappar honom häftigt i ryggen*) Det är bra gamla Potty. Jag trodde alltid att du inte var så dum som du såg ut.
- PEWTER: Om du måste slå mig i ryggen så hårt varje gång du kallar mig Pottan, är jag tacksam att du inte började förrän sista kvällen på din universitetstid.

KEITH: Vet ni något om examensresultaten, sir. Pott menar jag.

PEWTER: Nej, inte ett dugg, tyvärr, bara vad ni känner inför dem. Det faller på min lott att försöka undervisa er. Jag har inte det förfärliga ansvaret att förhöra er också, tack och lov för det. Du får vänta ännu en halvtimme — till midnatt — innan du får reda på ditt öde.

JACK: Jag vet mitt redan. Jag skulle inte klara examen för någon lärare. Det är sant, eller hur Potty? De kan inte komma ner på en nivå som passar en som mig.

PEWTER: Skall vi säga att du har en "oväntad" intelligens, Muscle? Öväntad i det du vet, ett område som mycket få av mina gelikar tar tid att utforska, och även öväntad i de saker du inte vet?

JACK: (*förtjust över vad han tror är en komplimang*) Tack skall du ha Potty. Väldigt hyggligt av dig att säga så där. En öväntad intelligens. Måste berätta det för farsgubben.

KEITH: Jag fattar inte att ni kan skoja om en sån sak som examen. Allt hänger på den för mig. Jag kan inte sitta stilla. (*Han vandrar fram och tillbaka*).

TERENCE: Varför hänger så mycket på den?

KEITH: Det gör detsamma för såna som dig, Soul. Du skriver om skönhet och stjärnor. Du har råd till det. Men det har inte jag. Det finns ingen skönhet och inga stjärnor på den plats jag kommer ifrån. Jag förmodar att det finns stjärnor där men vi varken har tid eller kraft att titta på dem. Dom betyder ingenting för oss.

TERENCE: Men, min käre vän, varför inte det?

KEITH: Min far är kontorist. (*han uttalar det på engelskt vis — Clark*) Åtminstone är det vad jag kallar honom nu. Innan jag kom hit och blev upplärd av Pot och de andra brukade vi helt enkelt kalla honom för Clurk. Han vet säkert lika

mycket om hur företaget skall skötas där han jobbar som ägarna själva. Han har jobbat där i snart fyrtio år. Enda skillnaden är att dom är rika och han är fattig. Har alltid varit. Kommer alltid att förbli. Min far har gått hemifrån klockan sju varje morgon så länge jag kan minnas, med sin lilla styva krage och sin lilla svarta portfölj och sitt paraply som han inte vågade tappa, därför att han inte hade råd att köpa ett nytt. Tala du om stjärnor med honom, Soul. Han har aldrig haft tid att tänka på dem — inte en gång under hela sin livstid. Det enda han har haft tid att tänka på är: "Kan jag behålla mitt jobb?" Han har inte råd att vara sjuk, har inte råd att ta semester, har inte råd att dö, stackars sate, fastän han måste göra det en dag.

JACK: Det var tusan Keith, inte kände jag till allt det där. Du skulle inte tala om din familj på det sättet. Det är inte på något sätt anständigt.

KEITH: Anständigt? Vet du, Muscle, att den där idiotiska hatten som du har på dig kostar lika mycket pengar som min farsa nånsin har förtjänat på en vecka? Du skulle kunna ha sönder den på skämt, köpa en annan nästa dag och begära att din familj skulle betala räkningen. Är det anständigt? Hemma hos oss skulle vi kalla det vanvettigt. "Vilket vanvettigt slöseri". Det är en av de saker jag tydligast minns från min barndom, när min mor sade det om vi barn inte gned tallrikarna rena med en brödbit sen vi ätit.

TERENCE: Det kanske låter underligt, Keith, men jag tycker det som du säger är vackert.

KEITH: Om du tycker det är vackert, skulle du pröva på det en gång. Min far är som miljoner andra. Han uppbär en arbetares lön men måste uppbära skenet av en väl avlönad gentleman. Vi har fått det värsta av två världar.

JACK: Jag förstår inte att du plötsligt blir så upprörd, Keith. Du är lika begåvad som gamla Potty. Det är klart du klarar dig. Varför tar du i så?

KEITH: Att bara klara sig räcker inte för mig. Jag är min familjs enda hopp. Jag fick ett stipendium hit. Jag har slitit och skrapat mig fram på universitetet, medan såna som du har njutit livets glada dagar. Jag måste få högsta betyget. Jag måste ha ett bra arbete så fort det här är slut. Jag behöver ett nu. Jag har inte råd att vänta.

PEWTER: Vad skall du göra, Tremble?

KEITH: Jag vet inte, sir. Vad som helst bara det är bra betalt. Jag hade hoppats att Paul Warrios kunde skaffa mig ett jobb om examensresultatet är bra. Hans familj har inflytande. Jag tänker bli rik, vem som än försöker hindra mig. Mina barn får inte gå igenom detsamma som jag.

PEWTER: Då lönar det sig inte att bli universitetsrektor. Det kunde du annars bli. Du har begåvning. Men man tjänar inte pengar på det.

JACK: Det är en av fördelarna med att ha — en o v ä n t a d hjärna som min, var det inte så du sa, Potty?

PEWTER: Vad då för fördelar?

JACK: Att man inte kan bli universitetsrektor med en hjärna som min. Att vara rektor för ett universitet, det är ett djävla jobb. Det är som att vara fångvaktare eller hur?

TERRENCE: Jag vet inte det. Det måste vara ganska tillfredsställande att forma karaktärer av en generations ungdom som blommar ur motsträvig jord.

PEWTER: Jag skulle nog inte uttrycka det så. Men det ligger en viss sanning i vad du säger.

KEITH: Sir, när man nu inte tjänar pengar på det, varför ägnade ni er åt undervisning?

PEWTER: Ett egendomligt skäl. Det var för att jag tyckte så intensivt illa om min far. Det fattar du förmodligen inte, Tremble. Jag förstår på ditt sätt att tala att du älskar din far, eller åtminstone förstår honom och har medömkan med honom. Jag varken älskade, förstod eller ömkade mig över min far.

JACK: Men Potty, det kan inte vara sant. Det hör inte riktigt till spelreglerna.

PEWTER: Det beror på vad man spelar. Min far spelade ett spel som jag inte tyckte om.

TERENCE: Vad var det för spel?

JACK: Det är första gången jag hör dig intresserad av något spel.

PEWTER: Min fars spel var religion.

JACK: Ganska stränga regler har jag hört sägas. Mest inomhus också. Jag håller mig allt till fotboll.

PEWTER: Det var det förnuftigaste jag nånsin hört från dig, Muscle.

TERENCE: Men du kan väl inte spela fotboll i all evighet heller.

JACK: Nej, men när man blir för gammal för att spela kan man se på och dricka öl med grabbarna efteråt. Där har du det verkligt vackra, Terrence. En verkligt hård match, ett verkligt hett bad, en tunn öl och en brasa tillsammans med sina vänner.

TERRENCE: Lera och svett, tvål och vatten, eld och vänner. Vet du för en gång skull tycker jag som du, Jack.

PEWTER: Vet du vad Tremble. Min far sa alltid de rätta sakerna. Om jag hade levat som han predikade hade jag varit ett helgon. Och det skulle också han ha varit. Men ingen av oss blev det. Han såg bra ut, det sken om honom som kring en pristjur på marknad. Jag var lik min mor. All-

tid en nolla. Min far brukade hålla möten hemma och läsa böner. En massa kvinnor kom på mötena. Dom beundrade far och brukade säga till mig: "Du har världens underbaraste far".

KEITH: Men vad var det för fel med det då?

PEWTER: Nej, det var inte fel. Utom det att min far njöt oerhört av kvinnornas beundran, när dom tittade på honom med sina dumma skinande ögon. Och min mor var alltid lojal — men olycklig. När jag var mycket liten fann jag henne en gång gråtande i sängkammaren. Hon talade aldrig om varför. Men min far kom in i rummet när jag frågade henne. Och det förlät han mig aldrig.

JACK: Det var väl inte ditt fel, Potty.

PEWTER: Hans stolthet var sårad, därför att han var avslöjad. Men det förstår väl inte du dig på?

TERENCE: Nej, ingen har avslöjat Jack — ännu.

JACK: Jag får inte kvinnor att gråta.

TERENCE: Kanske får du dom att skratta?

KEITH: Äh, håll käften, Terence! Fortsätt, Pot, Vad hände?

PEWTER: Nåväl, några dar senare somnade jag på ett av dom här bönemötena. Jag blev så trött på det eviga mumlandet att jag helt enkelt tuppade till. Den kvällen tog min far upp mig på övre våningen och gav mig stryk, sedan gästerna hade gått. Han gjorde det för att såra mamma, mest av allt. Sen bad han mig be tillsammans med honom för att visa, att jag förstod, att det bara hade varit för mitt bästa, som han sade, och att allting var förlåtet oss emellan. Naturligtvis bad jag. Men jag hatade honom, när jag gjorde det.

JACK: Jag fattar fortfarande inte hur allt det där gjorde dig till universitetsrektor, Pot.

PEWTER: Det kanske kan uppmuntra dig att veta, att som barn ansågs jag aldrig vara särskilt intelligent. En dag när

mitt betyg kom från skolan läste min far upp det högt: "Pewter. Försöker, men kan inte fatta det väsentliga i ämnet". Jag kan fortfarande höra honom säga det, smaka på det och menande titta på min mamma. Det var klart, att jag inte var duktig i skolan när jag var så rädd hemma. Då klappade min far mig på huvudet och sade: Pewter (*tenn*) till namnet och Pewter till naturen. Mycket solid, mycket användbar men måste bearbetas hårt för att få någon glans." I det ögonblicket beslöt jag mig för att antingen skina eller också spricka.

KEITH: Det kan jag verkligen förstå.

JACK: Jag fattar ingenting.

TERENCE: Det var en av de intressantaste historier jag någonsin hört. Det är verkligheten.

PEWTER: Ja, det är riktigt nog. Från det ögonblicket började jag verkligen använda min hjärna. Du kan inte ana vilken lättnad det var för mig allteftersom åren gick att upptäcka att allt det min far sade att han trodde på bara var nonsens. Du förstår, det sätt han levde på, gjorde, att jag hatade hans religion, men jag vågade aldrig släppa tron på den, förrän min hjärna mognade och talade om för mig att mitt samvete liksom min far var lögnare. Min far uppfann mitt samvete för att hålla mig tyst. Det har skett generation efter generation.

TERENCE: Tror du inte på någonting av allt det där nu, Pot?

PEWTER: Nej, det gör jag inte. Men jag är förvånad över att du vill ha svar på en sån fråga. Soul, jag trodde att jag hade hjälpt dig att växa ur all mystik alla dogmer trosbekännelser, Gud och allt sånt där. Mänsklig intelligens är den högsta normen jag vet, och jag trodde att jag hade lärt dig att hålla dig till den.

TERENCE: Uppriktigt sagt, Pot, så har jag inte uppskattat dina föreläsningar.

KEITH: Din idiot. Pots föreläsningar i filosofi är dom bästa i sitt slag i världen.

TERENCE: Ja, men det jag verkligen är intresserad av är skönheten. Föreläsningarna hjälpte mig inte finna den.

JACK: Om du ändå ville sluta med allt ditt tjafs.

TERENCE: Det är tjafs, förstås. Det kan du säga, Jack. Faktum är, att jag är sån som jag är för att försöka tillfredsställa en verklig längtan inom mig. Du har blivit lycklig genom att spela fotboll och umgås med de onämnbara, Jack. Du hoppas bli lycklig genom pengar, Keith. Lycka till. Jag hoppas du kan skaffa dom. Du har blivit lycklig genom din hjärna och genom att bevisa att din far misstog sig om dig, Pot. Allt jag kan säga är, att ingenting av allt detta kan någonsin göra mig lycklig.

PEWTER: Vad är det då, som kan det?

TERENCE: Att finna verklig, varaktig skönhet och leva i dess atmosfär, tills jag dör. Felet med dina föreläsningar, Pot, är att jag förstod mer och mer hur tidsenlig njutningen är och hur gammalmodig disciplinen. Hur kloka de onda är och hur dåraktiga de goda. Hur glad synden är och hur tråkig dygden. Jag trodde på allt. Jag tror fortfarande på det. Men jag har aldrig förstått varför. Och djupt i mitt hjärta har jag inte funnit någon verklig skönhet i den filosofien.

JACK: Allt det här snacket går över mitt huvud. Jag tror det väsentliga är karaktären. Man skapar inte någon karaktär genom föreläsningar. Det gör man genom sport.

PEWTER: Jag tror, att du gör rätt i att koncentrera dig på karaktären, Muscle. Det är en verklig tillflykt för de mindre begåvade i varje generation. Vilken dåre som helst kan vara god, ser du — men det skall en intelligent man till för att vara klok.

KEITH: Karaktär gör mig galen. Fullständigt tokig. Alla direktörerna i min fars firma prisar hans karaktär. "Ärlige Bob Tremble" kallar dom honom. Men dom betalar honom inte mer för det. Och han är för rädd för att begära mer.

TERENCE: Det är det som är så förvirrande med karaktär — alla prisar en dygdig mans karaktär, särskilt sen han är död, men dom har ingen som helst lust att ta efter honom så länge dom lever.

(Springande steg i trappan)

JACK: Tack och lov. Här kommer gamle Paul äntligen *(Dörren öppnas och in kommer Memory)* Jaså, var det bara du, Memory.

MEMORY: Tänkte bara tala om att två unga damer är på väg upp. Dom kan vara här vilken minut som helst. Vaktmästarn släpper just in dom. Warrior hade inbjudit dom att se examensresultaten vid midnatt.

JACK: Damer. Vad då för damer?

PEWTER: Det är helt mot college-reglerna. Men sista kvällen på året måste väl reglerna brytas, eller hur Memory?

KEITH: *(till Terence som ser ut genom fönstret)*. Vilka är det?

TERENCE: Det är Eva Ageless och Sally Spectacle.

PEWTER: Eva Ageless — där har du skönheten, Soul.

JACK: *(som rättar till sin slips och stramar upp sig framför spegeln)* Hon är i alla fall skaplig.

PEWTER: Mer än man kan säga om fröken Spectacle.

KEITH: Jag tycker om Sally. Hon är inte pratsam.

MEMORY: Skall jag städa bordet, sir? Tar bara en minut.

JACK: Det har vi inte tid med. Vi städar på De onämnbars traditionella sätt.

TERENCE: Hurdå?

JACK *(till Keith Tremble)* Håll i det här hörnet. *(ger honom ena hörnet av duken).* *(Till Terence Soul)* Du håller i här. Håll ordentligt. Nu. *(Med ett hopp från den ena till den andra sidan av bordet sveper han allt porslinet i duken i en skramlande röra och rycker dukändarna från Terence och Keith).*

MEMORY: Någon får betala för allt porslinet, var inte rädd för det.

PEWTER: Du är verkligen en onämbar, Muscle.

JACK: Javisst, Pot. Jag blev invald för två år sedan.

PEWTER: Det var inte precis det jag menade.

KEITH: Vad skall du göra med det då?

JACK: Så här förstås. *(Han störtar till fönstret, håller knyten i händerna i mörkret och släpper det helt plötsligt. Efter en eller två sekunder hör man ett kraschande när det hamnar på gården, följt av kvinnliga skrik och protester från Eva Ageless och Sally Spectacle som står utanför huset vid foten av trappan på väg in.)*

TERENCE: Jag fattar inte varför ett envist bullrande tycks vara en del av den karaktär du byggt upp åt dig på fotbollsplanerna.

PEWTER: Den som sätter näsan i vädret brukar låta käften gå, har du inte märkt det Soul?

MEMORY: *(lutande sig ut genom fönstret)* Det var nära, att ni träffade de två unga damerna, herr Muscle. *(Ropar)* Hope! Hope!

HOPE: *(Nerifrån)* Ja.

MEMORY: Ah, gör rent under hr Warriors fönster, va.

HOPE: Javisst.

MEMORY: *(kommer tillbaka från fönstret just när de två unga damerna knackar på dörren och stiger in. Eva Ageless är den tidlösa Eva. Hon bejakar människorna och livet. Hon*

är god vän med Sally Spectacle därför att Sally aldrig på något sätt skulle kunna bli en rival på hennes jaktmarker. Sally är intelligent och ser också intelligent ut.)

EVA: Det var första gången i mitt liv jag har blivit bombarderad när jag kommer på besök.

SALLY: Det var Jack. Jag såg honom luta sig ut genom fönstret. Jag är verkligen förvånad, att han efter åratals träning att träffa bollar och fånga bollar och kasta bollar missade så kapitalt.

JACK: Jag svär, att det var en olyckshändelse. Det bara föll ur mina händer, så att säga. Jag hade aldrig en tanke på att träffa er.

PEWTER: Damerna vill säkert ha något att dricka, Memory. Vad finns det åt dom?

MEMORY: Vad som helst, Sir, precis vad som helst. Vodka, whisky, brännvin, vin, rom, gin, öl, coca-cola eller helt enkelt Adams dryck direkt från kranen.

EVA (*med ett bländande leende mot Pewter*): Jag vill gärna ha ett glas av Rektor Pewters portvin, tack.

SALLY: Gör i ordning en kopp te åt mig, Memory.

MEMORY: Te? Te — förlåt mig, fröken, men jag tror att det är bäst, att Hope gör det. Han har mera fallenhet för det än jag. (*Lutar sig ut genom fönstret*) Har du sopat färdigt därnere Hope?

HOPE: Jag tar just det sista.

MEMORY: Ah, var snäll och gör iordning litet te för de unga damerna, så är du hygglig.

HOPE: Javisst, Memory.

MEMORY: Hope kommer med te om några ögonblick, fröken.

JACK: Och ta hit lite mera öl för oss andra.

MEMORY: (*på väg ut*) Ja, sir.

JACK (*ropar nerför trapporna efter honom*): Och ta hit herr Warrior också.

MEMORY: Ja, sir. Skall försöka, sir.

EVA: Är inte Paul här?

KEITH: Han har inte varit här på hela kvällen.

EVA: Så konstigt. Sitter vi alla här och väntar på honom?
(*Hon sätter sig i en attraktiv pose och låter sitt leende svepa som ljuset från en fyr mot var och en i rummet i tur och ordning.*)

TERENCE: I själva verket så har vi talat om det förflutna och framtiden.

EVA: Det låter spännande.

SALLY: Alla män tycker om att skryta med sitt förflutna. Efter vad man har hört kan man bara hoppas att framtiden skall bli bättre.

JACK: Hör du Sally, vad vet du egentligen om män?

SALLY: Tillräckligt för att jag skall tycka bättre om kvinnor.

PEWTER: Känner ni på samma sätt, fröken Ageless?

EVA: Inte alls. Jag tycker mycket om män. (*Hennes leende spelar återigen över rummet*). Jag är inte särskilt intresserad av det förflutna, fastän män ständigt har gjort mitt liv intressant. Men min framtid beror mycket på män — åtminstone på en man.

TERENCE: Vem är det, Eva? Om det är jag, gör du mig högfärdig. Om det inte är jag, gör du mig svartsjuk.

JACK (*rättar till slipsen*): Förbered dig på att bli svartsjuk. Tala om det för dem, Eva.

SALLY: Tala om vad, din tjockskalle?

JACK: Vad menar du med tjockskalle?

PEWTER: En man med en oväntad hjärna, Muscle.

JACK (*blidkad*): Nåh, tala om för dom, att jag har friat till dig Eva.

KEITH: Sa' hon ja?

JACK: Mja, inte ännu. Inte precis.

TERENCE: Tänka sig att leva hela livet med den där gap-
halsen.

JACK: Bättre än att leva med ett urblåst ägg som du.

EVA: Nej, pojkar, det är ingen av er. Så tag det lugnt.

KEITH: Låt oss gissa, vem det är.

EVA: Gärna det. Vill ni gissa först, rektor Pewter?

PEWTER: Paul Warrior, förstås.

EVA: Men hur i all sin dar? Sally, har du skvallrat för ho-
nom?

SALLY: Jag har inte sagt ett ord till någon.

PEWTER: Om man undervisar vid ett universitet i många års
tid, får man ett slags sjätte sinne för den man som årets
vackraste flicka tänker välja till sin make.

TERENCE: Det låter fruktansvärt.

JACK: Jag trodde det var männen, som fick välja.

PEWTER: Det där är bara ett exempel till på din oväntade
hjärna, Muscle.

KEITH: Har Paul friat till dig?

EVA: Nej, han är faktiskt den ende av er alla som inte har
gjort det, undantagandes rektor Pewter.

PEWTER: Jag? Gode Gud. Jag menar, bevare mig väl. Jag
menar — ja, ni vet vad jag menar.

SALLY: Jag är inte alls så säker på det. Det låter inte vidare
hövligt.

JACK: Det lät rasande oartigt, tycker jag.

TERENCE: Om det låter oartigt för dina öron, måste det vara
rent barbariskt.

PEWTER (*som hämtat sig vid det här laget*): Jag bara menade
det, att om jag trodde på någon Gud, vilket jag inte gör, så
är jag säker på att han skulle förbjuda varje tanke på allians

mellan en strålande glad utåtvänd person som fröken Ageless och en medelålders träkmåns som jag.

JACK: Javisst, ja, jag förstår precis vad du menar.

EVA: Jag förstår, vad han menar. Men han menar det egentligen inte. I själva verket skulle jag tråka ut rektorn, inte sant?

PEWTER: Tråka skulle jag kanske inte kalla det, fröken Ageless. Snarare att er karaktär och era intressen ligger något utanför mitt normala område?

KEITH: Om jag kunde välja mina ord som ni är jag säker på att hon skulle sagt ja, när jag friade. Eller hur Eva?

EVA: Du har inte råd att gifta dig, Keith. Det skulle hindra din karriär. Det sa du till mig, innan du friade.

KEITH: Jag kommer att förtjäna mer än alla de andra tillsammans innan jag är färdig.

TERENCE: Men jag har råd. Varför ändrar du dig inte och tar mig, Eva?

EVA: Jag är ledsen, Terence. Det är förtjusande av dig. Men jag tänker inte spela andra fiolen till blommors, fiskars och fåglars skönhet eller vad det nu är, som du blir betagen i. Skönhetsälskare är ingenting för mig. Det finns alltför många skönheter de kan beundra. De är för ombytliga. Nej tack.

JACK: Jag är den rätta för dig, Eva.

SALLY: Hon skulle inte stå ut med dig en vecka.

JACK: Vad ni än kan säga om mig, fröken Spectacle, jag är i alla fall inte tråkig. Jag är livet och själen på varje fest hos de Onämnbara.

SALLY: Det tvivlar jag inte alls på.

EVA: Äsch, sluta upp att reta honom, Sally. Det är meningslöst i alla fall. Jag har helt enkelt beslutat mig för att gifta mig med Paul så fort som möjligt. Han är rik. Han ser bra ut. Han är populär. Han är precis, vad jag vill ha.

PEWTER: Jag är oerfaren i dessa frågor — och förmodligen gammalmodig också. Men det är en sak ni inte nämnde, fröken Ageless. Råkar ni älska honom?

EVA: Jag älskar det liv han kan ge mig.

PEWTER: Hm. Det är inte exakt detsamma. Men det varar kanske längre.

TERENCE: Jag avskyr det sätt ni båda talar på.

KEITH: Varför?

TERENCE: Det är så förbannat beräknande. Det är precis som en räknemaskin. Det förnekar kraften i de tårar och förhoppningar, den kärlek och det hat, det skratt, den tro och den dårskap som finns hos oss alla, och som är livet självt.

PEWTER: En ganska förvirrande kraft, Jack. Gör massvis med misstag. Orsakar en massa besvär. Det är bättre att hålla sig till matematik. Det är en exakt vetenskap. En räknemaskin är mycket mera precis och ger mycket färre missräkningar. Men naturligtvis finns det en faktor, som vi alla har glömt, och som kanske kan ändra fröken Ageless plan.

EVA: Ändra min plan?

KEITH: Vad skulle det vara?

SALLY: Eva ändrar inte sina planer, herr Pewter.

PEWTER: Anta att Paul Warrior inte tänker som en räknemaskin. Anta, att han inte friar till fröken Ageless, därför att han inte anser sig älska henne.

JACK: Inte älska henne. Hon är stadens pärla.

(Lyfter sin mugg för henne)

EVA: *(Som för ett ögonblick verkat orolig):*

Åh, det är klart, att Paul kommer att fria.

TERENCE: Om han inte gör det?

EVA: Då frågar jag honom själv.

(I samma ögonblick hon säger det, kommer Paul Warrior in i rummet och står tyst lyssnande vid dörren. De har ännu inte sett honom. Nu stiger han fram och säger):

PAUL: Hej Eva. Hej allihop. Vad är det du skall fråga mig om inte jag först frågar dig?

EVA (*Hämtar sig snabbt och ger Paul ett strålande leende*): Paul, det är underbart att se dig. Du skrämde mig verkligen genom att komma in så där tyst. Det är klart, att jag vill fråga dig samma sak som dom andra — var i all världen har du varit hela kvällen?

JACK: Ja, Paul, gamle vän. Vad *har* du haft för dig? Vi har väntat i evigheter.

TERENCE: Skall vi gissa allihopa. Jag tippar, att du har vandrat runt parkerna och husen och njutit av din ungdoms skymning.

SALLY: Du har varit ute med något avskryvart kvinnfolk.

KEITH: Min mamma sa alltid, att inga kvinnfolk är avskryvärda. Hon sa, att kvinnor är jordens blomster. Desillusionera mig inte, Sally. Nej, jag gissar att Paul gjort något riktigt förnuftigt. Packat sina kappsäckar, tagit reda på tågtider eller något liknande.

PEWTER: Kanske du har sagt adjö till andra vänner?

JACK: Ute på krogrond kanske. En sista halva, va, Paul?

EVA: Var inte så brutal, Jack. Paul dricker inte så där.

JACK: Jaså, gör han inte det. Och det är allt du vet. Paul är ingen puritan.

(De står alla och ser på Paul, som tyst ser på dem men inte säger någonting. Slutligen säger Eva)

EVA: Tala om det, Paul. Gör slut på vår pina.

JACK: Ja, berätta nu, gamle vän.

PAUL: Jag är ledsen, för att jag inte var här. Jag hoppas att Memory och Hope har sett efter er ordentligt.

PEWTER: Vi har fått portvin och öl och te och en blandning av beklaganden och filosoferande från Hope och Memory. Men undvik inte frågan, Paul. Var har du varit? Var har du gjort?

PAUL: (*Vandrar framåt scenen och ser rätt ut över publiken*)
Jag har fått ett jobb.

KEITH: Din lyckliga jävel. Är det ett bra jobb?

TERENCE: Vad för slags arbete?

EVA: Jag trodde att du hade massor av pengar, Paul. Jag trodde inte att du behövde *arbeta*.

PAUL: Jag behöver sannerligen arbeta.

JACK: Min käre vän. Det visste jag inte om. Min gubbe har gott om det nödvändiga. Jag kan säkert pressa litet extra ur honom. Ja, jag skulle verkligen vilja ge ett handtag.

PAUL: Det är hyggligt av dej. Men jag behöver inga pengar.

KEITH: Behöver arbete? Behöver inte pengar? Jag fattar det inte.

SALLY: Tror du att det enda folk arbetar för är pengar?

JACK: Ja, det är klart. Varför skulle man annars arbeta?

PEWTER: Stackars Muscle. Av många skäl! För att förgöra en fiende eller hjälpa en vän. För att bevisa nånting om sig själv eller om någon annan. För att fördriva tiden eller av pliktkänsla. Det finns miljoner olika skäl.

TERENCE: Arbete kan vara både fult och vackert. Allt beror på hur man ser på det.

KEITH: Arbete är helvetiskt. Varje mänska, som har arbetat, vet det. Men det betyder pengar för såna som jag.

EVA: Ni män pratar så. Ge Paul en chans. Vad har du fått för arbete, Paul?

(Ytterligare en stunds tystnad följer)

PEWTER: Nå, Paul?

(Paul Warrior talar från och med nu till scenens slut med övertygelse och säkerhet. Han försöker att övertyga och vinna dem alla. Med ansiktet vänt mot dem, säger han)

PAUL: Ja, jag skall sannerligen tala om det för er. Jag vet bara inte hur. Jag hade inte tänkt säga ett ord. Men jag ska berätta.

TERENCE: Det låter fascinerande.

PAUL: Vad är det för dag idag?

JACK: Torsdag. (*Den veckodag pjäsen visas*)

KEITH: (*ger exakt datum och år, då pjäsen visas*)

PAUL: Detta datum är en milstolpe i mitt liv. Det är den dag då jag första gången såg verkligt klart, vad som ligger framför oss.

(*Memory kommer in, följd av Hope, båda har bråttom*)

MEMORY: Förlåt mig, sir. Stora klockan ringer om några minuter, sir. Ni vill väl alla vara nere i hallen för att se resultatet, när klockan ringer.

JACK: Äsch, håll käften, Memory. Warrior har just berättat, att han kan förutsäga framtiden.

MEMORY: Mycket egendomligt, Muscle. Bekvämare för somliga än för andra, minsann.

EVA: Jag önskar, ni kunde ge Paul en syl i vädret. Jag är intresserad.

PAUL: Det är inte frågan om att förutspå framtiden som en kapplöpningstippare eller astrolog eller något i den stilen. Men under de här sista åren vid universitetet har jag ofta undrat över vad framtiden kommer att ge oss.

KEITH: Det har vi väl alla gjort. Men *du* har ingenting att oroa dig för.

PAUL: Har inte jag? Jag undrar det. Jag har tillbringat tre år av mitt liv på denna plats tillsammans med er. Vi har haft underbara dagar ihop. Åtminstone har jag njutit av varenda minut. Vi har lärt oss en del, somliga mer än andra. Vi har förälskat oss och svalnat igen. Vi har druckit och skrattat, skrikit och sjungit. Och vi har diskuterat. Du milde tid, vad vi har diskuterat. Men vi har inte gjort en enda sak, som kan inverka på någon annans framtid än vår egen. Vi har varit förbaskat själviska.

MEMORY (*beskäftigt fram med öl*):

Litet öl, herr Warrior! Då skulle ni må mycket bättre.

(*Paul skakar på huvudet, och Jack Muscle sträcker ut handen efter ölet*)

Var inte oroliga, mina damer. Ta det inte för allvarligt, mina herrar. Dom blir ofta så där sista natten på året. Har sett det massor av gånger. Bara nerver och nonsens, om jag får säga min mening.

TERENCE: Ingen bad om din mening. Fortsätt, Paul.

PAUL: Vi diskuterar och diskuterar och diskuterar om framtiden. I kväll har jag sett sanningen. Vi är framtiden.

JACK: Det går över min horisont. Det fattar jag inte.

KEITH: Det är väl ingenting nytt i det.

EVA: Vi är framtiden. Åh, Paul, det är underbart. Jag förstår.

SALLY: Om bara inte nån vätebomb eller koboltbomb eller nån annan slags bomb ser till att framtiden aldrig kommer.

PEWTER: Det är verkligen sant. Världen exploderar förmodligen innan vi får uppleva er framtid.

PAUL: Nej. Vi kan ge ett svar till vätebomben men aldrig med bara en massa prat. Allt vi gör är att kasta skulden på Amerika eller Ryssland eller politikerna eller vetenskapsmännen, eller någon annan.

JACK: Det är väl litet utanför vårt gebiet. Du vill väl inte påstå att vi kan göra något åt den saken.

PAUL: Jo. Jag har sett, vad som kan göras och måste göras. Jag har sett det i kväll.

PEWTER: Har du tillbringat kvällen i laboratoriet, Paul? Du låter, som om du upptäckt någonting som vetenskapsmännen har förbisett.

PAUL: Just det, det är det jag har

KEITH: För Guds skull, berätta det för oss då. Vad är det?

PAUL: Vätebomben har hypnotiserat oss. Vi tror, att den är den starkaste kraften i världen. Men det är den inte.

EVA: Vad är starkare?

PAUL: Vätebomben kan förstöra städer, kanske utplåna ett land. Men den kan inte döda åttahundramiljoner människor i en explosion. Det finns ingen som säger, att den kan det.

JACK: Än sen då?

PAUL: En idé kan förena åttahundramiljoner människor i världen med varandra. En idé har faktiskt gjort det. En sån idé, en idé, som påverkar åttahundramiljoner människor, är starkare än någon bomb världen upplevt.

MEMORY: (*till Pewter*) Det är alltså det som farit i honom, sir. Det förklarar allt. En massa ungdomar, t. o. m. de bästa grips av dom där revolutionära idéerna. Men det går väl över.

HOPE: (*till Warrior*) Menar ni, att ni vill ha en blodig revolution, herr Warrior?

PAUL: Nej! Nej! Nej! din gamla dumma idiot. Men det finns värre saker än att vilja ha revolution. Jag sa bara, att en stor idé är mäktigare än en stor bomb. Men blodig revolution räcker sannerligen inte till. Den räcker inte därför att den bygger på det som är smått, på hat och fruktan och bitterhet, under sken av idealism. Vi behöver en idé, som är stor nog att kunna förena inte bara åttahundra miljoner människor utan hela världen — förvandla människor och nationer, förena klasser, partier, kontinenter, göra mänskligheten till en enda levande, leende, strålande familj.

PEWTER: Har du druckit, Warrior?

PAUL: Nej.

PEWTER: Du talar som en drucken.

JACK: Jag talar inte så där, när jag är full.

KEITH: Vad skulle du bygga den här idén på, Paul?

PAUL: Stora saker som kärlek, ärlighet, osjälviskhet, renhet också, om ni så vill.

JACK: Håll käften, Paul. Det där är nånting jag *kan* förstå. Jag tycker inte alls om det. Kom ihåg, att det finns damer i rummet.

PEWTER: Det är bara teorier. Det fungerar inte.

PAUL: Jo, det gör det. Jag har sett det i kväll. Och jag har upplevt, att det fungerar. Jag har varit tillsammans med människor i kväll, som säger, att det finns en kraft stark nog att omskapa världen och att förändra människorna i världen — människor såna som ni och jag. Jag tänker använda resten av mitt liv till det jobbet — att omskapa världen.

EVA: Omskapa världen? Vad betyder det egentligen? Jag vet inte, om jag gillar det.

PAUL: För mig betyder det att jag börjar med mig själv och ställer saker till rätta.

JACK: Det verkar invecklat.

PAUL: Det är inte alls invecklat. Det vore kanske skönare, om det vore det. Det är mycket enkelt och förfärligt svårt. Jag har saker att göra upp med varenda en av er här i rummet.

SALLY: Vad menar du egentligen?

PAUL: (*Tar dem långsamt en efter en*)

Sally, jag har skrattat åt dig bakom ryggen. Jag har gjort det ofta. Förlåt mig.

TERENCE: Hör du Paul, är det inte att gå lite väl långt. Du bara sårar folk på det viset.

SALLY: Sårar? Han skulle inte kunna såra mig om han försökte.

KEITH: Du är modig Paul.

JACK: Jag tycker, att det är simpelt att skratta åt en kvinna bakom ryggen på henne.

PAUL: Ja, det är simpelt. Därför hoppas jag, att Sally kan förlåta mig.

(Sally svarar inte) Och jag hoppas du kan förlåta mig också,
Jack.

JACK (*besvärad*): Åh, jag har ingenting att förlåta dig, så vitt jag vet. Massor av människor skrattar åt mig, till och med rätt upp i ansiktet på mig.

PAUL: Det var inte skratt. Det var stöld.

MEMORY: Stöld, herr Warrior!

PAUL: Ja, stöld, Memory. Du är förmodligen inte den enda som plockar upp bortglömda småsaker här i huset.

MEMORY: (*till Pewter*) Nu går det för långt. Jag låter mig inte anklagas på det sättet, inte ens av en fin herre som herr Warrior.

PEWTER: Ta det lugnt, Memory. Biinkomster är en traditionell del av din offentliga lön. Alla känner till det. Varför låtsas?

PAUL: Det gäller dom där manschettknapparna. Jack. Jag lånade dom. Jag tyckte om dom och jag tänkte behålla dom.

JACK: Jaså, gamle vän. Dumt, att jag bråkade så. Trodde det var någon av tjänarna. En av de där traditionella biinkomsterna, Memory. Du kan behålla dom där förbaskade manschettknapparna, om du vill ha dom, Paul.

PEWTER (*ironiskt*): Dygden är sin egen belöning. Nu får du ett par manschettknappar på köpet. Jag gratulerar dig till din nyvunna ärlighet, Warrior. Det lönar sig tydligen.

PAUL: Jag hoppas det, hr Pewter. För jag har också varit oärlig mot er.

PEWTER: Kom nu inte och säg att du har lånat några manschettknappar av mig. Jag använder inte såna. Knappar är billigare.

PAUL: Ni berömde min sista skrivning. Men jag lurade er. Jag fuskade.

- JACK: (*ivrigt*) Hur bar du dig åt? För tusan, jag önskar att jag kunde fuska utan att åka fast. Det har jag aldrig varit tillräckligt klyftig till.
- PEWTER: I alla fall tycks din ärlighet vara smittande, Warrior.
- KEITH: Din idiot, Paul. Förbannat också. Jag skulle aldrig ha hjälpt dig med dom där papperen om jag hade vetat att du skulle tala om det för Pot.
- PEWTER: Så du var med om det också, Tremble. Det är nog tur för er båda, att jag inte är en av censorerna vars betyg meddelas (*tittar på klockan*) om exakt fem minuter.
- KEITH: Gud i himlen, det är verkligen tur.
- PAUL: Jag ville inte blanda in dig, Keith. Jag är tacksam för att du hjälpte mig med papperen. Men samtidigt tyckte jag illa om dig. För jag har alltid varit avundsjuk på dig.
- KEITH: Du, avundsjuk på mig?
- PAUL: Ja, avundsjuk på din intelligens. Du kommer att lyckas. Jag kommer bara att ärva ett företag. Nåväl, nu vet jag inte ens om jag skall ärva det. Jag tror inte, jag kommer att kunna sköta det som min far alltid önskat jag skulle göra.
- TERENCE: Paul. Denna kväll har skådat en av de vackraste handlingar jag någonsin sett. Jag skall aldrig glömma det. Ingen av oss kommer att glömma det. Tack skall du ha.
- PAUL: Tacka mig inte än. Jag har nånting att säga dig.
- TERENCE: Säg det inte. Räkna mig det till godo, att jag väljer att inte höra det. Jag kan förstå att du längtar efter att uttrycka dig i skrift, så som jag förmår, Paul. Men låt inte avundsjuka förstöra vårt förhållande. Jag vet, hur du beundrar, vad jag skriver. Men alla kan ju inte vara författare.
- PAUL: Det är inte det, min vän. Faktum är, att jag har smickrat allt du skrivit därför att jag ville ha din vänskap. Jag spelade uppskattande för att få något av dig. Tyvärr måste jag säga dig, att jag tycker att dina skrivelser är en salig röra.

JACK (*klappar honom i ryggen*) Fint. Jag begrep heller aldrig ett ord.

EVA: Har du glömt mig, Paul?

PAUL: Nej.

EVA: Du tycks inte ha något att göra upp med mig.

PAUL: Det är svårare.

SALLY: (*bittert*) Har du skrattat åt henne också?

JACK: Har du stulit något från henne?

TERENCE: Har du sagt smickrande lögner åt henne?

PEWTER: Du har väl inte bedragit henne?

EVA: Hur vågar ni säga något sådant, herr Pewter?

PAUL: Eva, vi har haft det roligt tillsammans. Jag har tyckt om att vara tillsammans med dig. Men jag har inte älskat dig. Men jag har medvetet låtsats att jag har gjort det. Kanske har det gett dig ett felaktigt hopp. Kanske inte. Men i varje fall har det varit slappt och själviskt och helt enkelt nedrigt av mig. Jag är mycket ledsen.

EVA: (*efter ett ögonblicks tystnad störtar upp*)

Min käre Paul. Tyvärr förstår jag inte alls vad du pratar om. Jag kom hit i kväll för en avskedsfest. Det har varit mycket trevligt — tills du kom in. Det är naturligtvis mycket intressant att höra, att du är en bedragare och tjuv och en insmickrare. Men varför du tror att allt detta skulle intressera mig, kan jag inte alls förstå. Och beträffande vad du säger till mig betyder det ingenting. Jag förstår det inte alls. Jag skulle vara tacksam också, om du lät bli att upprepa det för andra människor. Det kanske skulle få dom att tro något som inte alls är sant om mig. Så med allt ditt snack om idéer, så håll bara tyst om dina idéer beträffande mig, är du snäll. Nu går jag. Godnatt allihopa. Kom Sally.

SALLY: Ditt svin! O, Gud vad jag hatar dig. Du kan skratta så mycket du vill åt mig, men henne får du inte såra. Om du gör det, *dödar* jag dig.

(Sally störtar ut. En lång paus följer)

PAUL: Nå, vill någon av er också gå?

TERENCE: Nej, inte jag. Tack för vad du sade till mig, Paul. Tyvärr vet jag, att det är sant. Vad jag skriver, är en salig röra. Tack och lov att någon hade vett att säga det till mig. Jag skulle vilja höra vad Hope och Memory anser om allt det här.

HOPE: Det är det finaste jag har sett någon ung herre företa sig på åratal. Det har gjort mitt hjärta gott.

PEWTER: Jag ifrågasätter det i högsta grad. Det är en vetenskaplig absurditet. Du skall se att ditt hjärta i morgon är likadan't som det var i går. Jag tycker om dig, Warrior. Men jag tycker bättre om dig, när du är mindre ädel. En bedragare är äkta. En ärlig bedragare är generande. Och jag avskyr att bli generad. Jag föredrar att bli lurad framför att bli desillusionerad.

(Medan Memory fyller i mera portvin åt honom) Vad säger du Memory?

MEMORY: Det kommer att gå över alltihop. Om Hope säger att nånting är fint, då kan man vara säker på att det snart kommer att vara glömt. Jag har sett såna här saker massor av gånger förut. Massor av gånger. Herr Warrior är överspänd. Han kommer att känna sig bättre i morgon bitti. Det hela är ingenting alls. Han menar det nog, men det är bara en dröm, som kommer att försvinna.

HOPE: Säg inte så till herr Warrior.

MEMORY: Lägg inte din näsa i blöt, Hope.

PAUL: Tack, Hope och tack Memory. Ni menar väl båda två, men du har fel Memory. Hope har rätt. Jag har beslutat mig. I kväll är det en vändpunkt för mig. Vad ni än säger, eller

känner, vad ni än gör eller inte gör, så har jag fattat mitt beslut. Jag vänder aldrig tillbaka. Jag kommer att ge allting till den största revolution som någonsin funnits. Min tid, mina pengar, mitt liv — allting. För att bygga upp människor och länder. För att omskapa världen. Det är den största idén i historien. Det är vår generations uppgift och kallelse. Det är mitt beslut. Vad är ert? *(De ser på varandra. Och medan de ser på varandra börjar klockan slå tolv.)*

KEITH: Klockan. Examensresultaten.

(Han rusar ut ur rummet)

TERENCE: Klockan. Den kallar oss till himlen eller helvetet.

Kom! Låt oss gå och se resultaten och besluta det andra efteråt.

(Han går)

JACK: Det är ingen idé för mig att gå och titta, eller hur, Pot? Men jag skall hålla ihop med dig, Paul. Kom.

(De går ut tillsammans)

PAUL: *(ser tillbaka)* Kom Pot.

PEWTER: Där går de — ännu en generation på väg. Precis som alla andra, Memory. Inte bättre och förmodligen inte mycket sämre. Men jag hoppas verkligen, att hr Warrior kommer ifrån det där. Det var verkligen pinsamt och obehagligt, och jag måste säga, att ni två gjorde det inte bättre.

MEMORY: Hope lockar alltid fram det värsta i mig, sir. Han håller aldrig med mig. Aldrig.

HOPE: Jag vill inte vara motsträvig, mr Pewter, men jag tror faktiskt att hr Warrior gjorde något, som kan betyda en stor förändring för oss alla.

MEMORY: Jag har arbetat här lika länge som du, Hope. Felet med dig är att du inte lär dig något av det förflutna.

HOPE: Du tror, att alla är som du. Du tror alltid det värsta. Du uppträder som om du visste allt.

MEMORY: Du talar som om du inte visste nånting.

PEWTER: Det är min erfarenhet från det här universitetet — den är ju inte så lång som er — att om man väntar sig det värsta blir man sällan besviken. Personligen tycker jag, att kvällens uppträde var beklagligt. Varje gång Warrior talade, fick jag lov att anstränga min hjärna för att behärska de oersonliga känslorna i mitt inre. Det är dessa oersonliga känslor, som är orsaken till allt trassel här i världen. Trots det fanns det vissa komiska ögonblick i kväll. Det var löjligt att se hur dom olika reagerade.

MEMORY: (*skrattar insmickrande*) Ja, visst sir, mycket lustigt ibland. Särskilt när han sa, att han hade lurat er, sir.

PEWTER (*kyligt*): Vilka egendomliga ord du använder, Memory. Nåväl, allt jag kan säga är detta: du kanske finner kvällen lustig — var det så du uttryckte dig? — Men jag anser inte, att detta ständiga gräl mellan dig och Hope är lustigt. Det måste ta slut. Jag menar det. Det är inte bra för universitetet. Det är inte bra för någon här. Förstår du?

(*Hurrarop hörs från gården*)

Jag måste gå ner och se deras resultat. De väntar sig det av mig. Godnatt Hope. Godnatt Memory. (*Han går. De lämnas stirrande på varandra*)

HOPE: Jag har inte gjort nånting eller sagt nånting, som jag skulle vilja ha osagt eller ogjort.

MEMORY: Just det. Du är alltid så säker på att du har rätt, du din sanningsförfalskare.

HOPE: Just det. Du är alltid så säker på att alla andra har så fel. Hellre skulle jag förfalska sanningen än svärta framtiden för dessa unga män med lögner från det förflutna.

MEMORY: Det är inga lögner.

HOPE: Jo, det är det.

(Mera rop från gården. De ser på varandra, sen går de mot fonden, öppnar fönstren och tittar mot stjärnorna, spirorna och ännu en generation som skyndar ut i ljuset och mörkret).

MEMORY: Du lurar dom faktiskt, Hope. Din vaga välvilja gör dem glada, men förändrar ingenting.

HOPE: Det är du, som lurade dem, Memory. Du lär dem att ingenting kan hända som inte redan har hänt. Men se på herr Warrior i kväll.

MEMORY: Se på honom om tjugofem år. Allting kommer att vara ungefär likadant då.

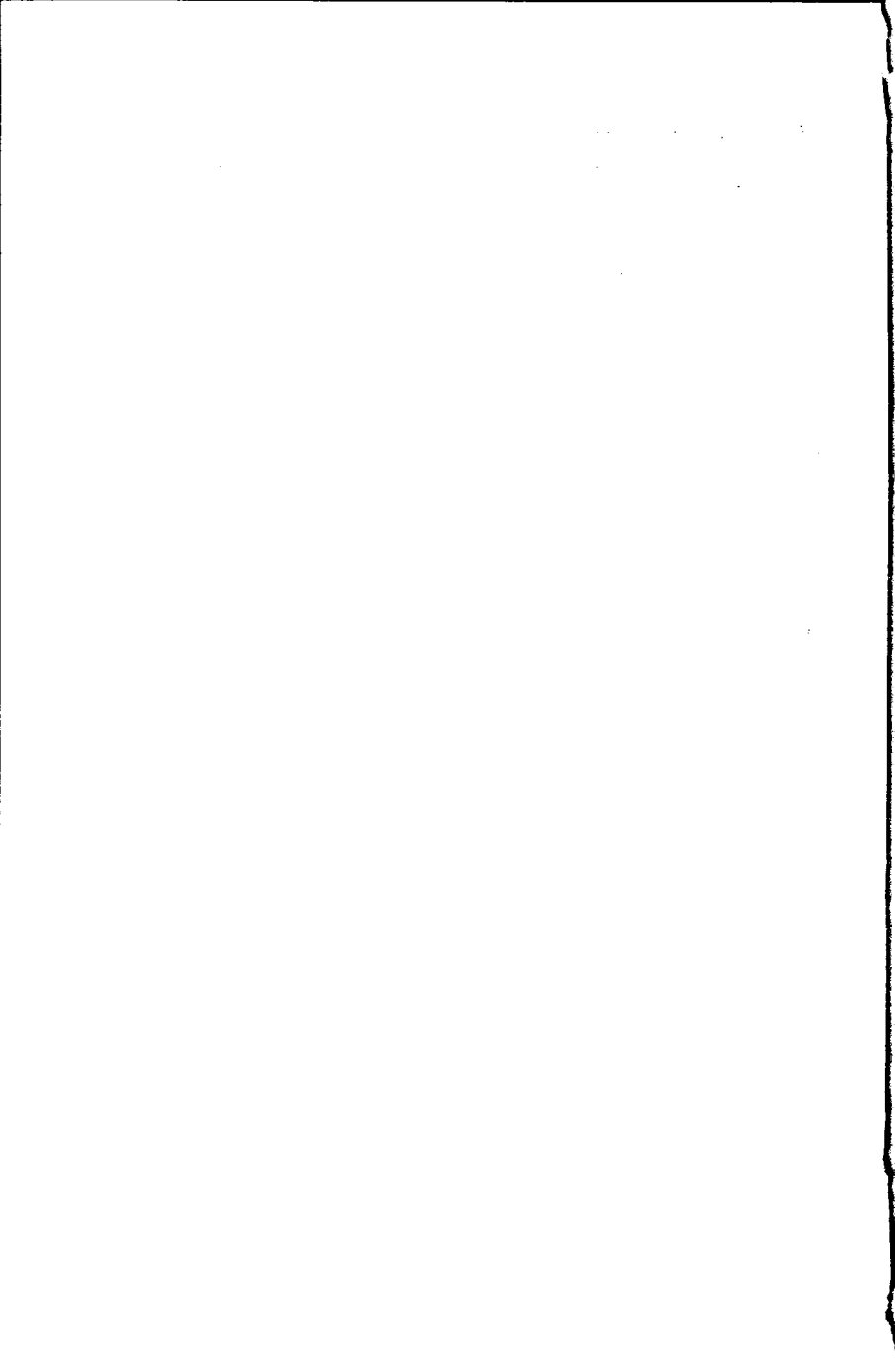
HOPE: Jag undrar det . . .

(Från gården hörs rop: "Hej, gamla Hope" — "Hej, gamla Memory". — "Adjö Hope". — "Adjö, Memory".)

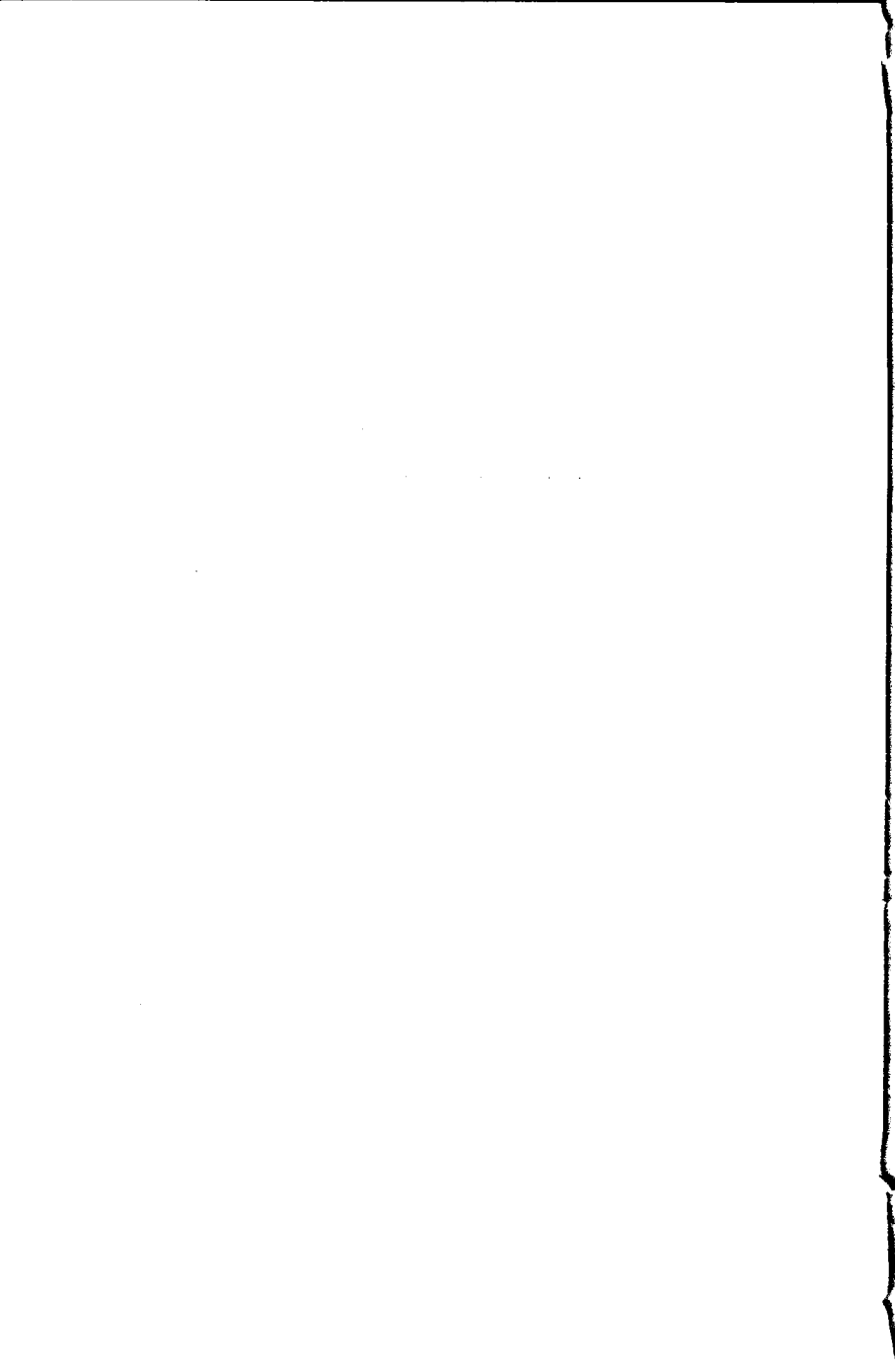
HOPE och MEMORY: *(Tillbaka mot publiken och vinkar ut genom fönstret, medan ridån långsamt faller):*

Ajö . . . Ajö . . . Ajö . . .

R I D Å

MELLANAKT

MELLANAKT

Memory kommer in från scenens högra sida framför ridån. Han tittar bakåt över axeln och stannar strax innan han kommer fram till scenens mitt. Han håller en mugg öl i sin hand och pratar delvis för sig själv, delvis med publiken.

MEMORY: Gnat, gnat, gnat, gnat. När tuppen gal, när soln går ner, när månen går upp. Det tar aldrig slut. Den där Hope kommer att bli min död om inte gamle Memory blir hans död först. Alltid säger han emot mig. Alltid så förbaskat glad, när det inte finns nånting att vara glad över. Han är en sån dumbom. Och han tittar på en som om han tyckte synd om en — och det är mer än en man med självrespekt kan stå ut med. Ovetta rätt i synen, ja — det är det vanliga. Viskningar bakom ryggen — ja, det det vanliga. Medlidande utan ord. Nej! Nej! Nej! Det är outhärligt. Det är otillbörligt. Det är mot alla spelregler.

(Stjälper i sig en klunk öl)

(Under de sista replikerna då han ömsom tittade på publiken, ömsom bort mot scenens högra sida, varifrån han kommit, har Hope sakta stigit fram ur ridån och står och betraktar Memory. Hope talar för vänligt och ser en smula för klok ut.)

HOPE: Stackars gamla Memory.

Memory: *(Hoppar till och säger utan att direkt titta på Hope men fortfarande stirrande ut över publiken)*

Är du där igen, Hope?

HOPE: Ja, det är jag.

MEMORY: (*Svänger runt mot honom*)

Så sluta då ditt gnällande.

Du smyger på mig bakifrån

lika hemlighetsfull som en mullvad.

Du är inte en människa, bara en slinga rök

En dimma, en tjocka, en ånga — som smyger in

när vi är oförberedda, utestänger ljuset

täpper till det mänskliga sinnets kanaler

och bedövar dess naturliga funktion.

HOPE: Stackare, är det ölet nu igen?

MEMORY: Dra åt helvete!

Därför att din mage mättas utav mjölk och vatten

tror du att vi andra måste göra likadant

Drinkare, det är jag inte — men du är värre än en drucken.

Du berövar människor förståndet

Beruser dem till galenskap med hopp

som fåfängt vaggar dem till slöhet. Dessa förhoppningar

så snabbt tillintetgjorda utav fakta, fjättrar mänskans vilja

binder oss vid händelser, förlamar oss till intet.

Du gör människor druckna

(*Sveper i sig ännu en klunk öl*)

Jag gör dem nyktra med min sanning.

HOPE: Det står illa till med dig i dag. Det är väl inget fel med Hope, som jag kan se. Och vad beträffar sanning talar Hope mer sanning än Fruktan eller Hat,

(*Memory dricker igen*)

eller Öl.

MEMORY: Vad vet du om sanning? Du tillbringar ditt liv med att förgylla fakta, kittla människors tår med fjädrar slå vinnings blåa dunster i folks ögon behaga deras öron, deras hjärtan med vad de vill höra

men aldrig fylla någon mage med god mat
en hand med arbete, ett huvud med något annat än
inbillning.

HOPE: Nej, hör man på! Känner du dig bättre nu?

MEMORY: Jag känner mig för jävlig, så länge du finns här
Det är ett faktum. Varför låter du mig inte vara?

HOPE: Jag tänker på de unga männen. Vad skall de välja?
Den unge Warrion ställde dem inför ett val.

MEMORY: Vad för ett val?

En massa socker från en sirapstunga.

Båd sött och surt, en sås

att reta smaken medan tallriken är tom

De väljer dock detsamma som alla andra gör

säkerheten och bekvämligheten

själviskheten som vill leda dem

på historiens väg mot våld och död

och du kan inte stoppa dem du Hope.

(Klunkar igen)

HOPE: Jag skulle vilja försöka

De kunde omskapa världen.

MEMORY: Världen är densamma

I dag som alla dagar och så

kommer det att alltid vara.

HOPE: Vi får se

De kunde omskapa världen. Jag skulle vilja se

deras barn om ett kvarts decennium

ärva fred och frihet

MEMORY: Frihet? Fred?

Ord som använts genom alla tider

HOPE: Men handlingar kanske kunde fullborda de tomma
orden

Om Warrior nu bestämmer sig.

MEMORY: Nu har jag haft nog av detta.
Se här. Jag tar dig med
till tjugofem år fram i tiden. Vi skall se den värld
som deras barn skall ärva. Kom med mig:
och jag skall visa dig var deras resa verkligen skall sluta.
Är du med på det?

HOPE: Jag kommer med. I fantasin
Låt oss nu se den värld som de skall forma.

Gå före, Hope.

(Hope lämnar scenen till vänster)

MEMORY: Jag skall nu visa något som kan täppa till hans
mun.

Ja, Hope skall vara död långt innan deras barn
har vuxit upp till män. Då härskar jag.

Rid framåt Tid, svep undan drömmar av i dag.

Förstör de ungas tomma fantasi

Låt barska sanningen nu allas herre bli

Omskapa världen kunde de ha gjort — men gjorde ej

Ty varje släkte vältrar sig

I spillningen från fäderna — och trivs därmed. Så kom och se!

Ja, låt oss se hur galna män sin framtid skapade.

(Går sin väg — och skålar med publiken på vägen)

ANDRA AKTEN

1000000 / 1000000

ANDRA AKTEN

Första Scenen

Alla personerna i denna scen, med undantag av statspolisen, förekom i första akten. Pewter är tjugofem år äldre. Memory ser precis likadan ut och förblir så genom hela spelet. Studenterna är söner och döttrar till dem som uppträdde i första akten. De ser något annorlunda ut. De ser mer vårdade, ordentliga och disciplinerade ut. Men man känner dock igen dem. Rummet är mycket kalare med olika slagord uppsatta på väggen, bland annat en stor affisch med SOLIDARITET målat i röda bokstäver. När ridån går upp, håller Memory på att gå igenom en del papper. Han läser dem hastigt och intresserat samt sorterar dem. Pewter kommer in.

PEWTER: Åh, är det du? Solidaritet.

MEMORY: Solidaritet.

PEWTER: Vad i all sin dar har du för dig?

MEMORY: Bara städar undan hans saker. Någon måste ju göra det. Rummet behövs för en annan student redan i kväll.

PEWTER: Vad ska du göra med hans saker?

MEMORY: Jag tänkte, att det enklaste vore att låta de andra studenterna dela dem med varandra i solidaritetens anda. Han behöver dom inte längre.

PEWTER: Jag förmodar, att det inte finns nån chans att han kommer tillbaka?

(Memory snörper på munnen och skakar på huvudet)

MEMORY: Statspolisen var här före gryningen. De kommer inte så tidigt, om det inte är riktigt allvarligt. Sista gången

- de gjorde det var, när den där karln som kallades Hope, fördes bort. Honom har vi sannerligen inte sett till igen.
- PEWTER: Ja, jag har alltid undrat över det. Jag tyckte om honom. Han var ju inte alls inblandad i politiken. Vet du, varför dom tog honom? (*Memory svarar inte men pyslar vid skrivbordet*) Åh, förlåt mig. Jag skulle inte ha frågat. Men ibland har jag haft en känsla av att du visste mycket mer om det där än du sade.
- MEMORY: Att hålla tyst är ofta den bästa tjänst en man som jag kan göra folket. Jag förmodar att han gjorde sig skyldig till samma misstag som den där pojken i går kväll. (*Han pekar ut i rummet*) — bara öppnade munnen litet för mycket.
- PEWTER: Vad sade han?
- MEMORY: Jo, studenterna diskuterade fördelarna med den nya författningen, sedan solidaritetsrevolutionen genomförts. De var särskilt intresserade av att historien skrivits om för att överensstämma med teorin om klasskampen. (*Medan Memory talar, dämpas ljuset, tills han försvinner tillsammans med Pewter, och plötsligt ser man studenterna från första akten kring Warrior.*)
- EVA: Den måste skrivas om.
- JACK: Allt vad historien lär är begränsat till att tjäna materialistiska klassidéer.
- SOUL: Det är det enda riktiga.
- KEITH: Jag skulle vilja ägna mitt liv åt att skriva om den.
- WARRIOR: Om du verkligen ämnar göra det, skall jag berättas för dig ett stycke historia, som du aldrig har hört förr.
- ALLA ANDRA: Vad är det. Berätta etc. . .
- WARRIOR: För tjugofem år sedan bodde min far i just det här rummet. Han var desillusionerad av sin generations slappa och slippriga studentliv. Han hade ingenting annat att se fram mot än att överta familjefirman. Då mötte han människor, som utmanade honom att bli annorlunda. De satte

upp för honom absoluta normer som ärlighet, renhet, osjälviskhet och kärlek. De sa, att han kunde vara med om att omskapa världen.

SOUL: Vad gjorde han?

WARRIOR: Han beslöt att ge sitt liv för att omskapa världen.

Han accepterade Guds plan för sig själv och för alla länder.

KEITH: Äsch, sånt prat.

SOUL: De frommas opium.

SALLY: En del av demokratiens förfall

WARRIOR: Ja, det är vad gamle Pewter sade till min far då.

Han försökte kyla av honom. Men min far beslöt sig för att ge allting — och det är jag stoltare över än något annat i historien.

EVA: Vad i all sin dar säger du? Du menar inte, att du tror på det där snacket?

SOUL: Myten om Gud avskaffades för länge sedan. Men det vet du ju.

WARRIOR: Min far hade rätt. Jag tror också på Gud. Och jag skall berätta en sak till om historien, som du borde komma ihåg när du skriver om den.

KEITH: Vad då för något?

WARRIOR: Det är bevisat, att i det långa loppet går ett gudlöst samhälle under.

(Midnattsklockan börjar slå)

KEITH: Det är farligt.

WARRIOR: Min far hade rätt.

EVA: Det är farligt.

SALLY: Det är farligt.

WARRIOR: Jag säger er, att min far hade rätt.

SOUL: Det är farligt.

(Medan studenterna säger till Warrior "det är farligt" dämpas ljuset över deras scen och Memory och Pewter framträ-

der igen. Studenterna försvinner, så fort ljuset har försvunnit. Hela scenen är nu belyst.)

MEMORY: Så statspolisen kom tidigt i morse och förde bort honom.

PEWTER: Det är mitt fel alltihop.

MEMORY (*Snabbt*): Varför säger du det?

PEWTER: Det var ett misstag att ge honom samma rum som hans far hade på sin tid. Det måste ha väckt alla dom där idéerna hos honom.

MEMORY: Du kanske kommer ihåg, att jag tyckte, att det smakade borgerlig sentimentalitet.

PEWTER: Håll du dig till ditt. (*Går bort*) Hur reagerade de andra studenterna?

MEMORY: Åh, jag var verkligen stolt över dem. De var utmärkt disciplinerade. De stod alla emot honom. (*Tystnar*) Men det är klart, man vet ju egentligen aldrig, vad dom verkligen tänker.

PEWTER: Misstänker du någon av dem?

MEMORY: Nej, nej inte direkt.

PEWTER: Jag önskar du kunde ta reda på hur de tog hans arrestering.

MEMORY: Det skall jag göra med glädje. De kommer upp hit, när jag kallar på dem för att dela upp hans saker. Jag tänkte, att jag skulle ta mig en titt i rummet först för att vara säker på att han inte hade lämnat efter sig någon omstörtande litteratur, någonting som kunde kasta en skugga på revolutionen.

PEWTER: Det var klokt. Hittade du något?

(Memory skakar på huvudet)

PEWTER: Jag skall ringa myndigheterna om att vi har rum för en annan student i kväll. Så skickar jag upp de andra hit. Du kanske får ut något av dom. Vi måste veta, var vi står.

MEMORY: Det är bra. *(Pewter går. Memory bläddrar en sista gång hastigt genom papperna. Medan han håller på med det, hör han fotsteg i trappan. Studenterna kommer in. Var och en hälsar med "Solidaritet" och Memory svarar "Solidaritet")*

MEMORY: Jag har sorterat hans saker. Han hade inte mycket. Är det någon, som vill ha något särskilt?

JACK: Ge mig föreläsningarna om "Den västerländska demokratiens förfall".

EVA: Den här vill jag ha *(Hon håller upp en annan bok)*

MEMORY: Det blir förmodligen bäst, om ni tittar er omkring i rummet och väljer det ni tycker bäst om. Det kommer en annan student i kväll, så vi måste få ut allting. Ju förr desto bättre.

(De går omkring i rummet och plockar ihop saker åt sig och fortsätter till scenens slut med detta.)

SOUL: Det var verkligen en egendomlig uppvisning i går kväll.

KEITH: Det var farligt.

SOUL: Tyckte du verkligen det?

JACK: Visst var det farligt för honom.

SOUL: Ja, men inte för någon annan. Det som förvånade mig var inte, att han sa såna saker men att han trodde på dom.

SALLY: Han måste ha varit full.

JACK: Ja, det tror jag också. Ingen klok mänska kunde väl föredra demokratiens mållöshet och nederlag framför Solidaritetsrevolutionens målmedvetenhet och disciplin.

KEITH: Det är den gamla tidens hyckleri, som kväljer mig.

JACK: Du menar, hur de alltid talade om en ny och bättre samhällsordning men ändå behöll alla motiv och vanor som omöjliggjorde en förändring.

KEITH: Ja. Det är mycket bättre att få order om vad man skall göra och bli tvingad att göra det, än att bli tillsagd, vad man skall göra av folk, som själva inte gör det.

SALLY: Vad menar du egentligen?

KEITH: Jo, de brukade tala till ungdomen om renhet. Jag har läst några tal och predikningar från den tiden. Det var alltsammans insytlat i religiösa fraser och kyrkan och sånt där.

EVA: Ja. Men de flesta levde som svin själva. De var ett osedligt folk.

JACK: Rakovek säger i "Analys av den kristna civilisationens undergång", att skilsmässosiffran i västerlandet var en av de många symptomen på en kris, som de ignorerade.

TERENCE: De ignorerade den inte. Men de hade inget svar på den.

KEITH: Ja. De visste, att det var borgerligt och vad de kallade fel. Men de tyckte om orenhet. Därför rationaliserade de den och kallade den moral och fortsatte med den.

SALLY: Jag har läst nånstans, att många av kvinnorna målade sig med färgade krämer och puder.

KEITH: Fortsätt. Du skämtar.

SALLY: Nej, det är säkert. De brukade måla fingrarna och tårna också!

EVA: Varför då?

SALLY: Männen tyckte tydligen, att det var vackert. Eller åtminstone inbillade sig kvinnorna, att de gjorde det.

JACK: De måste ha sett ut som spöken.

SOUL: Men själva fattade de naturligtvis aldrig det.

EVA: Han hade aldrig trott på vad han sa i går kväll, om han varit kvinna.

KEITH: Vad menar du med det?

EVA: Förr i världen brukade kvinnorna jaga den rätte mannen. Det var en del av deras livsstil.

SALLY: Ja, och om han inte var så bra som man hoppats, så sökte man efter en som var bättre.

JACK: Vilken soppa det måste ha varit.

EVA: Ja, och så osäkert. Nuförtiden blir man tillsagd, vem man skall leva med, och man vet varför man gör det. Man tjänar folket genom att producera medborgare för morgondagen.

SALLY: Man känner, att man gör nytta i stället för att bara bli utnyttjad. Det var en väsentlig skillnad.

EVA: Och man vet att om man är lojal mot folket så kommer folket att ta hand om en. Det ger en självförtroende.

KEITH: Det är likadant med arbete. Förr i världen brukade männen jobba och slita för att få vad de ansåg vara de bästa platserna och börja supa och få magsår, om de inte kunde få dem eller behålla dem.

SOUL: Det var den stora inkomstskillnaden, som var det verkliga problemet.

JACK: Hellre tar jag då en order om var man kan tjäna folket bäst, blir kommenderad dit och tränad för arbetet.

KEITH: Ja. Och när en lantbrukare får lika mycket betalt som en utrikesminister, så känner han, att hans insats är lika betydelsefull.

SOUL: De var fantastiskt själviska på den tiden. Folk tycktes tro, att deras land tillhörde dem i stället för att fatta att det är vi som tillhör landet.

KEITH: Ja. De blev allesammans besvikna och bittra, då de slogs för större och bättre personlig framgång i stället för att ge sig själva i kampen för folkets triumf.

JACK: De brukade läsa en massa fördärvlig smörja. Skumma böcker och bilder. Till och med barna fick köpa dom.

EVA: Varför hindrade de det inte?

SALLY: Det var den där sentimentala idén om frihet. De trodde att det betydde att alla fick säga, göra, tänka och handla precis som de ville.

JACK: Det verkar inte som om de hade tänkt alls.

SOUL: Nej, de slutade att tänka, men de slutade inte att prata. I frihetens namn så matade de folket med död. De var fria att göra vad som helst, bara de inte ändrade någonting.

EVA: Jag förmodar att all deras religion var hyckleri?

Var det verkligen någon som trodde på den?

JACK: Den var bara en nervlugnande medicin.

SOUL: Det är inte riktigt sant. Några av dem trodde på den — men inte alla som låtsades förstås, men några — och det hade en viss effekt. Ibland kom det en våg av entusiasm. En och annan betalade sina skulder, ja blev till och med ärlig när det gällde skatten. De slutade dricka, blev trogna sina makar för en tid. Alla prisade såna där saker. Det var en hemtrevlig, bekväm, personlig angelägenhet. Men det fanns ingen målsättning i det. Det var snöflingor men inte ett snöskred. Så fort en målsättning kom in, som verkligen skar tvärs igenom motiven hos människor och nationer, en ideologisk kraft, som satsade på att leda samhället och historien in i en annan riktning, så satte sig i alla länder alla själviska intressen och alla moraliskt nedbrutna individer emot det. De ville ha sin Gud på sina egna villkor eller också inte alls.

EVA: Jag antar, att de aldrig behövde straffa någon för att han talade som den där gjorde i går kväll?

SALLY: Nej, men massor av deras studenter brukade dödas i alla fall.

SOUL: Hur i all världen?

SALLY: De brukade begå självmord. Massor av dem. De var så otrygga och så moraliskt nedbrutna. Den enda hjälp som de någonsin kom med till de sociala problemen var mer fromhet. Det var verkligen ruskigt.

KEITH: Ruskigt är ordet. Jag tror inte han riktigt fattade, vad han sade i går kväll. Men trots det är det en sak som bekymrar mig.

JACK: Vad är det?

KEITH: Hur fick statspolisen reda på det så fort? Vi alla var här i rummet till efter midnatt. Eller hur Memory?

MEMORY: Klockan var över ett, innan jag slutat städa.

SOUL: Hur dags kom statspolisen?

MEMORY: Strax efter fem knackade de på porten.

JACK: Det var snabbt. Vem fick hit dem?

KEITH: Just det, ja.

(De tittar alla på varandra)

SOUL: Vem som helst av oss kan ha underrättat dem.

KEITH: Ja. Men jag har en känsla av att ingen av oss gjorde det.

EVA: Det är vår plikt att ange var och en, som talar som han gjorde, även om det är en av vår egen familj.

SALLY: Javisst. Ändå vore det intressant att veta, vem som egentligen gjorde det.

SOUL: Det måste ha varit någon av oss. Vi var de enda som var där.

MEMORY: Ursäkta att jag säger det, men det finns ytterligare en som kunde ha gjort det.

JACK: Vem?

MEMORY: Ni var upprörda i går kväll. Ni talade alla mycket högt. Väggarna och golven i den här gamla byggnaden är tunna. Vem som helst som var i rummet bredvid — eller därnere — kunde ha hört vartenda ord, som sades.

KEITH: Gamle Pewter!

SOUL: Det måste vara han.

JACK: Det hade jag aldrig trott om honom.

SALLY: Vad menar du med det?

- JACK: Ja, han verkar inte alltid så intresserad av Solidaritet som vi.
- EVA: Några av de äldre har aldrig fått någon vidare revolutionär träning.
- KEITH: Jag är glad, att vi har en dekanus, som verkligen älskar folket.
- SOUL: Ja. Och vi måste tala om det för honom.
(Dörren öppnas. Pewter kommer in. Han säger "Solidaritet" och de svarar i korus "Solidaritet". Pewter går tvärs över rummet och frågar Memory):
- PEWTER: Är ni klara här än?
- MEMORY: Nästan klara.
- PEWTER: Myndigheterna säger, att den nye studenten kan vara här redan i eftermiddag.
(Ingen säger något)
- Nå, om ni inte har något annat att göra än att stirra på mig, kan ni lika gärna gå. Lektionerna börjar om en halvtimme.
- SOUL: Först vill vi bara säga, att vi är tacksamma.
- KEITH: Det kan inte ha varit lätt.
- EVA: Men det var riktigt.
- JACK: Vi är stolta över att ni tjänat folket.
- SALLY: Vi är stolta över att det är ni som har hand om oss.
- PEWTER: Vad i all sin dar talar ni om?
- SOUL: Ja, vi förstår, att ni inte vill att någon skall veta om det.
- EVA: Det är lika bra, att ingen annan än vi vet om det.
- JACK: Men vi lade ihop två och två.
- KEITH: Ja — och när Memory förklarade, hur tunt golvet var, förstod vi, att ni måste ha hört vartenda ord, som sades i går kväll.
- SALLY: Och upplyst myndigheterna.
- PEWTER: Jag var inte hemma i går kväll. Jag övernattade hos några vänner. Jag kom inte tillbaka förrän klockan nio i morse.

(När de fattar, att Pewter inte kan ha informerat myndigheterna, tittar de alla på varandra)

SOUL: Ni menar att det inte var ni som gav myndigheterna de upplysningar, som ledde till Warriors arrestering i morse?

PEWTER: Trodde ni, att det var jag?

SOUL: Vi vet, att det är antingen en av oss — eller ni. För vi är de enda människor, som hörde, vad han sade.

PEWTER: Tror ni verkligen att jag sjunkit så lågt, att jag ger upplysningar om en pojke — för något annat är han då inte — upplysningar som skickar honom rätt i döden?

EVA: Det borde bara vara allas plikt.

PEWTER: Ja. Förräderi har blivit en plikt. Gud hjälpe oss alla.

MEMORY: Samla dig. Var försiktig. Det är inte förräderi att ge upplysningar om en fiende till staten.

PEWTER: Jag har förrätt många saker i mina dar. Jag har förrätt min tro. Jag har förnekat det djupaste inom mig. Men nu har det gått så långt att mina egna elever tror, att jag skulle kunna skicka en av dem i döden.

MEMORY: Sluta upp att prata . . . så där. Det är farligt.

PEWTER: Ja, det är farligt. Lika farligt för dig som för mig. Förstår du inte, vad jag menar.

MEMORY: Nej, det gör jag verkligen inte.

PEWTER: Är det sant att du var den ende här förutom studenterna, när den där pojken pratade i går kväll?

MEMORY: Ja.

PEWTER: Då var det alltså en av er som informerade statspolisen. En av er är en spion. *(Plötsligt skriker han åt dem)* Jag säger, att en av er är en spion. Spion, spion, spion.

MEMORY: Skrik inte som om det vore något fel med det. Spioner är solidaritetens arkitekter.

STUDENTERNA: Solidaritet. *(Varje gång ordet nämns, upprepar de det i kör)*

PEWTER: Är ni inte av kött? Är ni inte av blod? Fattar ni inte, att en av er har sänt den där unge mannen till döden?
(*Studenterna är tysta*)

MEMORY: Var försiktig. De gjorde sin plikt, vem det än var som angav honom. Ni klandrar fel personer för fel saker.

PEWTER (*vänder sig vredgat mot honom*): Ja, gode Gud! Det är sant. Jag är den, som skall anklagas. Lyssna på dem.
(*Viftar med armen åt studenterna, som sitter och stirrar uttrycksöst ut i luften*) Titta på den värld vi har skapat. Och det är män som jag, som har gjort det.

MEMORY: Var försiktig. De är revolutionens framtid och ni har tränat dem. Ni borde vara stolt.

PEWTER (*vänder sig mot honom*) Stolt — Jag känner bara förödmjukelse. Jag har blod på mina händer. Tänk på den dag när just denne pojkes far utmanade oss att förändras just i detta rum. Det kunde ha blivit en vändpunkt för ett land. Och jag var cynisk. Och du var cynisk du med, Memory.

MEMORY: Lugna dig litet nu. Kom ihåg din ställning. Du måste vara fullständigt galen. Du är dekanus för fakulteten för Tjänst och Solidaritet i det ledande universitetet i landet.

PEWTER: Dekanus för fakulteten för Tjänst och Solidaritet — Det låter så fint och mäktigt. Men jag är bara Pewter, Potty, gamla Pott — mannen som förrådde en generation, därför att han aldrig fann ett svar till sin egen bitterhet. Mannen som försökte möta fromheten i en generation med orenhet i sin egen. Mannen som gjorde en gud av sin hjärna, dödade en levande Gud med argument och berövade unga män en tro, som verkligen kunde gjort dem tillfredsställda. Mannen, som skapade en gud, som förvandlar människor till spioner. En gud, som skjuter sin väg fram till solidaritet.

STUDENTERNA: Solidaritet.

PEWTER: För Guds skull, säg någonting annat än det där rysliga ordet.

MEMORY: (*Bakom hans rygg*) Nu är det min tur att säga något.

PEWTER (*Vänder sig snabbt om*) Vet du vem spionen är?

MEMORY: Ja, det vet jag.

(*Han går fram till fönstret, öppnar det och visslar. Nerifrån hör man fotsteg, som kommer uppför trappan. Det knackar på dörren och in träder statspolisen*)

(*Till Pewter*) Jag beordrade statspolisen hit i morse. Jag hade på känn, att vi kanske skulle behöva honom.

PEWTER: Du skämtar väl. Du kan inte ge order åt en statspolis.

MEMORY: Jo, det kan jag. Se bara. (*Vänder sig till polisen.*) Arrestera den där mannen. (*Pekar på Pewter*) Han anklagas för kontrarevolutionär sammansvärjning och undergrävande av ungdomens moral vid universitetet. Samt för hotelser mot lojala statstjänare.

(*Statspolisen drar ögonblickligen fram en revolver och håller den mot Pewters rygg under resten av scenen*)

PEWTER: Vem är du?

MEMORY: Jag är Statens säkerhetspolis vid detta universitet. Det förstår du väl att Centrala Rådet måste ha minst en tränad revolutionär här, någon som vet vad som försiggår. Någon, som de verkligen kan lita på.

PEWTER: Så det var du hela tiden.

MEMORY: Ja.

PEWTER: Gamla Memory, den lojala, älskvärda tjänaren har blivit en statsspion.

MEMORY: För bort honom.

(*Polisen pressar revolvren mot Pewters rygg och föser honom mot dörren*)

PEWTER: Jag får bara, vad jag förtjänar.

MEMORY: Jag varnade dig gång på gång.

PEWTER: Jag menar inte det som du menar. Jag betalar nu för ett livslångt förräderi.

(Han är nästan utanför dörren, när Memory plötsligt ropar "Stopp". Vakten och Pewter stannar. Memory säger: "Kom tillbaka med fången". Vakten marscherar in med Pewter till Memory, som säger till vakten: "Gå undan ett ögonblick". Vakten flyttar på sig och lämnar Pewter och Memory ensamma framme vid rampen.)

MEMORY: *(som plötsligt blir den gamla collegebetjänten igen)* Herr Pewter, sir, jag hoppas att ni förstår. Ni förstår, jag har inget val. Jag hoppas ni inte anklagar mig för det. En arbetare måste följa med tiden. Jag har inte herr Warriors mod och jag har inte er intelligens. Jag måste göra det bästa jag kan med det jag har fått mig tilldelat. Jag tycker inte om mina plikter men jag måste fullfölja dem. Jag hoppas ni inte anklagar mig för det, Hr Pewter, sir. Jag hoppas ni inte klandrar mig för mycket.

PEWTER: Jag klandrar dig inte, Memory. Jag är bara tacksam att det var du och inte någon av studenterna som har Warriors blod på sina händer. Du är precis likadan som jag, bara mer framgångsrik. "Jag själv först, och åt helvete med alla andra."

MEMORY: Jag är mycket tacksam, sir. Jag hoppades, att ni skulle förstå mig.

PEWTER: Säg mig en sak.

MEMORY: Vad då, sir?

PEWTER: Dödade du Hope?

MEMORY: Jag avrättade honom på order för revolutionens skull.

PEWTER: Jag visste det, jag visste det hela tiden. Och aldrig vågade jag säga det. Ditt svin. Ditt odjur. Din mördare.

MEMORY: För bort fången.

(Peter tvingas mot dörren av polisen. Man hör fotsteg nerför trappan, en ytterdörr slås igen, fotsteg över gården, steg som dör bort. Memory står vid fönstret och tittar. Så återvänder han och gnuggar händerna, sätter sig ner vid Pewters skrivbord med ansiktet mot studenterna som genom hela scenen har suttit i orörlig tystnad med undantag av deras rop.)

Så var det slut med honom. Han var borgerlig alltigenom. Inte utrustad för den nya framtiden. Hård i skallen men mjuk i hjärtat. Oanvändbar för revolutionärt tänkande och handlande. Alldeles för många oväsentligheter i sin utrustning, oförmögen att fatta den nya tidens enkelhet.

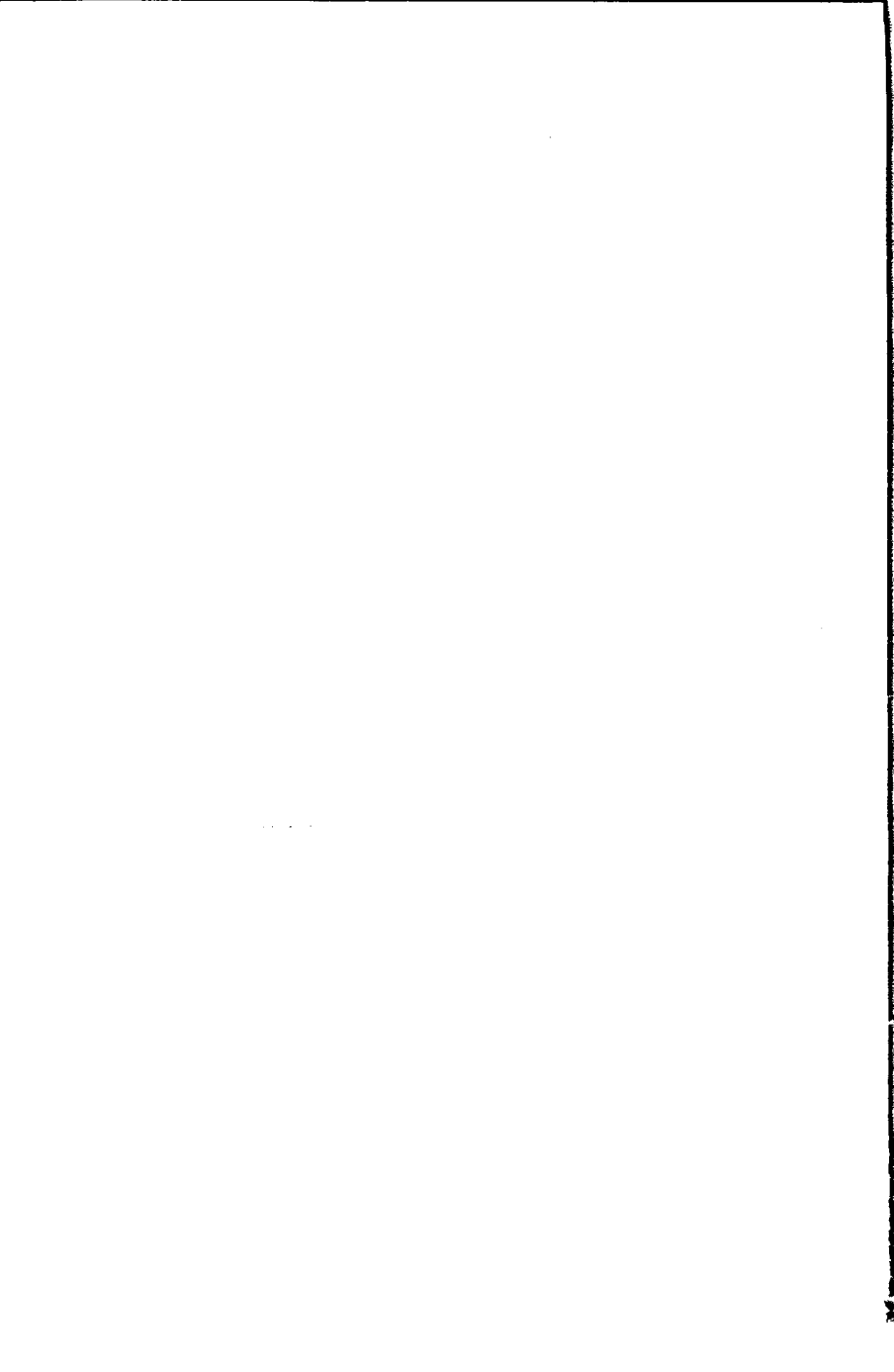
(Tittar på klockan) Nåja,, jag måste ge er någon grundträning, tills vi får en ny dekanus. Men låt oss inse en sak. Vi skall stärka den revolutionära disciplinen. Från och med nu. Inga avvikelser. Solidaritet.

STUDENTERNA: Solidaritet.

MEMORY: Solidaritet.

STUDENTERNA: Solidaritet.

RIDÅN FALLER MEDAN DETTA PÅGÅR

ANDRA AKTEN

ANDRA AKTEN

Scen II

Huvudpersonerna uppträder igen (med undantag för statspolisen och hans vakter). Hope och Memory ser likadana ut som de alltid gjort. Pewter är lika gammal som i andra akten, scen I, tjugofem år äldre än i första akten, men ser ut som en ny man. Studenterna är barn till första aktens studenter men ger ett nytt intryck av strålande liv. Rummet är åter ett studentrum — ett lyckligt rum — glatt, med blommor, färger, ljus. Ingenting av gråheten och enformigheten från andra aktens första scen finns kvar. På väggen till vänster står det: "Renässansens 23:dje år." När scenen börjar, står Memory framför ridån, som har gått ner över studenterna, skrikande "solidaritet" och skrattande åt varandra varje gång Gud nämns.

MEMORY: *(Gnuggar händerna osäkert och talar förtroligt till publiken)* Så där. Så är det gjort. Inte så trevligt. Men plikt är plikt och vad som skall ske, skall ske. Man kan inte tjäna ett land och hålla fast vid sina åsikter samtidigt. Det är helt enkelt omöjligt. Men ni förstår, gamle Pewter hade ingen rätt att säga, "jag själv först och åt helvete med alla andra". Tänk på vilka risker jag tog. Jag får hjärtklappning bara jag tänker på det. Det är farligt att vara Statsspion i en spionstat. Det gäller att ljuga eller dö halva tiden — och ljuga och dö den andra hälften. Jag tycker inte illa om att ljuga — men att dö, det är en annan sak. Jag tycker inte alls om det. I alla fall så blev jag av med gamla Hope. Honom fixade jag. Det uppväger allting. Han gick mig fruk-

tansvärt på nerverna. Jag var verkligen glad att se honom försvinna.

Medan han talar har Hope sakta stigit in på scenen framför ridån. Han vinkar åt någon, som inte syns och går baklänges mot Memory. När Memory upptäcker honom och börjar tala, stannar Hope och vänder sig inte om, förrän Memory har slutat denna replik.)

O, utsägbara rygg! O, obeskrivbara rygg! O, en rygg på miljonen, omisstagbara oförglömliga, otäcka rygg!

HOPE: (*vänder sig om*) Vad är det för fel med min rygg?

MEMORY: Ingenting, utom kanske att det är din rygg.

och enligt naturens lag

med muskler, ben och senor, pösigt fett

förenat med din framsida, så allt är du —

dig som jag skröt att aldrig återse.

Jag trodde du var död.

(Hope vänder ryggen till Memory och vinkar än en gång åt det håll varifrån han kom.)

MEMORY: (*Efter att ha kikat*) Vad vinkar du åt?

HOPE: Vinkar åt alla saker som du just drömt fram

För de är döda och försvunna — denna hemska värld

av lögn, spioneri och tyst förstenad fruktan

som håller människor nere. Allt var fantasi,

allt förutsägelser, som aldrig blir uppfyllda

Men frambesvurna utav fruktan och förvirring,

försvinner de när Hope uppträder. Vi är nu tillbaka

vid den stund då Warrior valde och även andra

vill stå och kämpa vid hans sida.

MEMORY: Ja, vänta bara.

Din beskäftiga idiot. Det blir

som jag har visat, en värld från Gud befriad

för folk har aldrig haft, får aldrig mod

törs inte heller nu förvandlas.

De skrattar, skojar medan världen störtar
ner i vår atomtids malström
ej med den kraft som trotsar ödet
men i oförnuftig dårskap — så driver de —

HOPE: Beslutet ändrar deras drift. De kommer att besluta
Nytt folk skall bygga nya länder och skall ge
en renässans som vi i evighet får se
Och Warriors rop ibland de unga eka skall
och sanningen blir gamla minnens bråda fall
Läkeomens sanning finnes i Guds hand
och på nya vägar vandrar varje land.

MEMORY: Du ljuger, Hope. Vad vet du om sanning?

HOPE: Kom med mig. Du skall få se ungdomen
om ett kvarts sekel — med världen återuppbyggd.

MEMORY: Gå först, din åsna. På ditt huvud kommer skulden
Du lurar folk med fantasier.

HOPE: Du en dåre är
som säger det förflutna morgondagens herre är
Den framtid som jag nu skall visa dig
har blivit sån när människan efter sin bestämmelse har fogat
sig.

*(Hope lockar Memory från scenen. Sedan de har gått ,går
ridån upp över en tom scen. I samma ögonblick kommer
Paul Warrior in, tittar sig omkring och ropar sen ut genom
fönstret —)*

PAUL: Allt är klart, killar. Kom upp. Han är inte här
*(Fotsteg i trappan. In kommer Muscle, Tremble och Soul. De
bär var sitt litet paket.)*

JACK: Jag såg honom skynda iväg över gården.
Han hade armarna fulla av brickor och kvastar och damm-
trasor.

TERENCE: Var är tårtan?

PAUL: Flickorna håller på att baka den. De sade att den skulle vara dekorerad, smaksatt, full av ljus att gratulera Hope med på hans födelsedag.

JACK: *(Ser ut genom fönstret)* Här kommer de

PAUL: Vi gör i ordning bordet, ställer tårtan där, presenterna omkring. Det är skall bli en vår av överraskningar för gamla Hope.

(Eva och Sally kommer in och bär tillsammans på en stor tårta).

EVA: *(När de placerar tårtan på bordet.)*

Du säger gamla Hope. Hur gammal är han?

SALLY: Ja, vi var uppe halva natten nästan och bakade den, fyllde den med frukt krönte med glasyr — men visste aldrig hur många ljus vi skulle sticka i

TERENCE: Sanningen att säga, ingen vet Evighetsur för människorna är gamla Hope han tickar timmarna och åren.

Hans ansikte speglar tidens flykt för andra men själv förblir han likadan vänlig och fridsam.

JACK! Våra fäder säger att för tjugofem år sedan var han likadan.

KEITH: Farföräldrar också ty även de minns Hope. Han var densamma då.

EVA: Hoppas han får leva alltid!

PAUL: *(Som har tittat ut genom fönstret)* Här kommer han Tänd ljusen. *(Flickorna gör det)* Stå runt tårtan *(De gör det)*

Tro inte gamla Hope har ens en aning vad det är frågan om. Han bara vet

att han skall komma. Han säkert glömt
sin födelsedag.

(Det knackar på dörren)

ALLA: Kom in

*(Hope kommer in, vänlig men nervös. Han tittar från den
ena till den andra.)*

HOPE: God morgon allihopa *(När ingen säger nånting)*

Kan jag stå till tjänst? Jag gör det gärna.

PAUL: *(Strängt)* Säg mig Hope

Du har väl inte glömt vilken dag det är?

HOPE: *(Kliar sig skuldmedvetet i huvudet)*

Glömt, sir? Nej, nej visst, visst inte, nej!

I dag sir? *(Kommer plötsligt ihåg)*

Jo idag, Sir,

i dag skall tvätten skickas.

Det skall jag genast göra. *(Ämnar gå)*

PAUL: Nej, det är inte det.

HOPE: Inte det, Sir. Men, sir tvättan är densamma
som den alltid varit sen er faders tid.

Ni skojar bara

PAUL: Det här är allvar, Hope

*(Han säger till de andra att flytta på sig, och tårten med
ljusen syns nu)*

HOPE: Ah, vilken tårta! Men herr Warrior
är det er födelsedag, säg inte att jag glömt
en sådan dag?

PAUL: Din dumma idiot, Hope

Det är inte min dag — det är din. Och din tårta också

JACK: Vi tackar dig och vill fira dig

för allt du gett och ännu ger sen världens renässans
i detta rum först började.

KEITH: Vi kan historien som föräldrarna berättat

EVA: Hur Warriors far gick först på vägen till förvandling

TERENCE: — men först var många rädda att följa hans exempel

SALLY: tills du stod vid hans sida, Hope. Du såg klart

PAUL: och genom mänska efter mänska — fler för varje år blev länderna förnyade och världen fri från hat och fruktan, själviska begär — och vi fick ärva en ny värld. Det är din tårta, din födelsedag och din ära, gamle vännen Hope. Så sätt dig ner och blås ut ljusen.

HOPE: Javisst, Sir om ni säger det så måste det väl vara så. Men sanningen att säga så har jag tappat räkningen på åren på dagarna, på födelse och död. Min födelsedag? Min?
(Blåser ut ljusen)

JACK: Gamla fina Hope. Vad skulle vi vara utan dig?

SOUL: En man på miljonen.

EVA: En man på tio miljoner. Hope är den bästa av alla

HOPE: Åh, fröken Ageless, ni skulle inte säga såna saker till mig, det skulle ni verkligen inte.

SALLY: Det går väl an att skämma bort dig på din födelsedag, Hope. Och det förtjänar du verkligen.

(Pewter kommer in)

PEWTER: Har den äran att gratulera, Hope. Jag är glad att de ger dig vad du förtjänar. Du ser ut att trivas.

HOPE: Men, sir Ni är verkligen den man som började allting just i det här rummet för tjugofem år sedan. Om det inte hade varit för det sätt som ni stödde den unge Warriors fader. *(Han pekar på Warrior)* när han först berättade för oss vad han skulle göra, så kanske det inte hade hänt någonting alls.

PEWTER: Nej, Hope, nej, nej, nej. Det är din svaghet, att ibland du brer på sanningen ett smickerlager som smör på pepparkaka
I början kämpade jag starkt emot
det vet du. Allt han sa om Gud
Min hjärna och mitt hjärta gjorde uppror emot sanningen
Med överlägset intellektets hån
försökte jag att fälla honom, tills mot slutet
den brand han hade också hos mig blev tänd
Jag lärde mig förakta all min stolthet.

PAUL: Min far har sagt, att då du enigt
med honom gick till kampen
då visste vi, att segern den var vår.

KEITH: Det var när ni sålde ert företag som min far blev verkligt övertygad. Han hade alltid hoppats på ett jobb hos Warriors. Hela tiden han låg här vid universitet, hade han det i kikarn. När han hörde, att er familj hade sålt sitt hem, och sin firma och satsat alla sina pengar i kampen för att omskapa världen, då gjorde han sitt val. Han sade: Om detta mångdubblas analyseras inte bara klasskampen utan dess orsaker också. "Och så sa han: Jag är trött på analyser, men jag är intresserad av botemedel. Det här är den första revolutionen i historien." Och sen dess har vi varit med.

PEWTER: Men Hope är den verkliga hjälten. Han fattade det hela från början. Ge honom äran för det.

HOPE: Javisst jag såg det klart
För alltid slut på hat, begär och fruktan
en renässans för massorna i världen.
Och enighet, den stora nåden av Guds
pånyttfödelse för alla människor överallt. Men som i dag
när hjärtat flyger bakåt som en snabb kolibri
dit där dess flykt begynte
så vill jag gärna veta

JACK: Potts hjärna nästan rinner över
ut genom öronen. Han vet ju allt.
Han har väl ingenting att lära?

PEWTER: Så gränslöst fel.
Jag lärde mig att mänsklig visdom byggd på stolthet
för länder till ruinen. Jag lärde mig att Gud
som rustat människan med hjärna kan också lära henne
hur den brukas att ledd av Honom genomföra
att folk och länder föds på nytt för världen.

PAUL: Född igen på födelsedagen, det är nytt
Men hör nu Hope, vår gamle vän. Vi behöver din hjälp.
Vi kom just för att välja dig en present. Vi vill ge dig nån-
ting. Nånting verkligt fint. Nånting som du alltid kan min-
nas. Vad skall det vara?

TERENCE: Välj, Hope. Välj en gåva!

PEWTER: Det måste finnas något som du verkligen önskar
dig.

HOPE: Ja, det finns. Men dess natur är sådan
att beklagligt nog det inte går.

PEWTER: Så tala om det, Hope. Vi skaffar den såvitt vi kan.
Vi alla här är med och universitetet
vill ha en del i denna gåva
intill sista man.

HOPE: *(mycket sarkastiskt och bittert)*
Jag känner en som inte vill
En man som är en sticka i min tumme
en blåsa på min häl, en skabb, ett sår
som stinger, sticker, värker hela dagen
han köper aldrig en present åt mig.
Förr blir en ost en syltburk.

EVA, SALLY, ALLA: Vem? Vem är det? Vem? Vem?

HOPE: (*Hoppar argt upp*) Jag? Jag som är mildast, mjukast,
snällast utav alla
som nånsin varit här i tjänst. Ni vet
jag gör mitt bästa hela tiden.
Säg inte att det svinet, lögnaren
den skumma, hala skurken
fått era hjärtan emot mig?

PAUL: Inte alls
Men Memory tycker du är svår. Han säger
du talar jämt så vitt och brett och mäktigt
och ser så snäll ut och gör att han känner sig så liten
att även om han vet han bör förändras —
att höra, se, ja bara skymta dig
är nog att göra honom rasande.

HOPE: (*fortfarande arg*) Nu är det nog
Om det är så han tycker och ni med
så kan jag lika gärna gå min väg.
(*Han skyndar sig mot dörren*)

PEWTER: Vänta lite

KEITH: Hope, berätta för oss, vill du verkligen
se gamla Memory förvandlas?
(*Hope nickar ivrigt*)

JACK Jag har väl ingen talan
Men du är allt den enda man i livet
som kunde hjälpa Memory att ta ett språng

EVA Det är sant, du förstår
han kallar dig "hopplösa" Hope
den ende man som aldrig haft fel

SALLY: Han säger: "Om Hope gjorde ett misstag en enda
gång då äter jag min väst och mina skor. —

TERENCE:

Ja, han känner sig

mer ensam än vi vet, den ende mannen här
av gamla sortens folk i college.

(Hope ser sig långsamt om i rummet. Så ropar han ilsket)

HOPE: Jag vill inte, kan inte. Nej. Aldrig! Aldrig! Aldrig!

Det är för mycket att begära mer

än jag är redo för. Att tänka sig

att jag skulle få krypa för den skurken. Nej. tack.

*(Alla är tysta. Alla ser på Hope. Och i tystnaden hör man
fotsteg i trappan, långsammare, mera basande än förut. Det
knackar på dörren Alla ropar "Kom in", och då kommer
Memory med en bricka med kalla drycker och många glas.
Han basar fram till bordet och sätter ner brickan.)*

ALLA: Hej Memory. Tack så mycket, Memory. Gå inte ännu.

Stanna och drick med oss, Memory. Gå inte. etc . . .

MEMORY: Ja tack gärna. Skål på er allesammans.

PAUL: Vet du vad det är för dag? Vi har fest för Hope.

MEMORY: *(till Hope som har vänt sig till hälften bort i bak-
grunden, lyfter sitt glas)*

Många lyckönskningar, Hope.

PEWTER: Vad då för önskningar, Memory?

MEMORY:

All den sorts

som bäst är outtalade *(Tittar sig omkring)* Svårt att tro
på dessa milda hippor nuförtiden.

I era fäders dagar låg en del på golvet

förrn natten ramlade mot morgongryning.

JACK:

Var du nöjd

att skura, göra rent och putsa rummet

när hela gänget låg och sov?

MEMORY: Det var dagar det. Efter såna nätter
med några drinkar inombords så kände jag mig
som collegekungen, världens herre.

Det är klart man hickade nån gång ibland,

fick kopparslagare, en räkning att betala
men då var jag god vän med folk

(Tittar på Hope)

som inte ömkade och inte höll predikan.

Numer jag gör så gott jag kan

men det är mindre kul i livet.

Jag blir väl gammal *(Plockar upp brickan)*

Om det nu var allt

så går jag. *(Halvvägs mot dörren)*

Ropa bara om nån

önskar något.

(Han skall just gå, när Hope stiger fram och säger)

HOPE: Vänta lite

MEMORY: Jag passar inte upp på dig

inte ens på din födelsedag.

(Gör en rörelse mot dörren)

HOPE: Det är inte det.

Det är något jag skulle sagt långt tidigare

Vi är gamla vänner, Memory.

MEMORY: Gamla som bergen

och lika vänliga som vargarna som bor därinne

Det tjänar inget till, Hope — vi kommer överens

åtminstone så gott det går. Men låtsas inte

att vi är vänner — dina överlägsna miner

och blickar över axeln sticker i krävan på mig.

HOPE: Du gör det svårt,

MEMORY: Å, alltid jag

HOPE: Nej, inte alltid du

Jag har behandlat dig som lort och jag förtjänar

allt gräsligt du har sagt och gjort och tänkt

emot mig under alla dessa år.

MEMORY: (*Tappar brickan med ett stort brak*)

Jag tror jag är galen. Hörde jag rätt
Jag tyckte jag hörde Hope säga att han förtjänade
vad jag sagt om honom.

PAUL: Ja, det gjorde han.

MEMORY: Hope, vad är det med dig? Är du dödssjuk?

HOPE: Nej men har varit. Jag mår bättre nu.

(*Han går fram mot Memory*)

Ah, Memory, förlåt mitt kalla stolta hjärta!

den frusna skärpan i min överlägsna hållning

Långt före renässansens början avundades jag dig

Du var så kvick och säker och studenterna

kom jämt till dig men inte mig.

Du visste ju så mycket och jag var en sån dumbom

Jag var helt enkelt avundsjuk.

MEMORY: Nej, banne mig!

HOPE: Jag har försökt att vinna världens gunst
genom att lova uppfyllelsen av mänskors drömmar
men bakom ryggen på dig har jag viskat i deras öron
att allt de kunde lära sig av dig
erfarenhet från det förflutna och sanning prövad
allt det du kunde ge var dem till intet gagn
Så talade jag bakom ryggen. Och nöjt
att vara med i detta nya livssätt
här i vårt college och i själva världen
och hålla dig därutanför i kylan — kan du förlåta?

MEMORY: Ja, banne mig igen. Baske mig också!!
Han menar faktiskt allvar.

PEWTER: Bra gamla Hope.

Det är rätt och slätt det bästa som jag hört
sen Warriors far just här i rummet
utmanade oss alla nu för många år sen.

MEMORY: Hör på, jag sa en gång, ni vet det alla
om Hope här en gång gjorde ens en fläck
eller misstag, blunder, bläckfläck eller plump
uppå sitt oskuldsfulla ark så äter Memory sina kängor
Och jag äter västen med. Ja de ska jag.

HOPE: Du behöver inte äta dina kläder. Vill du förlåta?

MEMORY: (*Generad*) Ja, gamla Memory har det svårt att
finna sig — Förlåta, Glömma?

Nej, glömma kan han inte, förlåta, ja.
med hela hjärtat, gärna det.

(*De skakar hand. Alla studenterna hurrar*)

Säg mig dock

vad har fått dig till att göra så?

Jag trodde aldrig att du skulle säga såna saker till mig
som du nyss har sagt.

HOPE: Jo, när jag stod där borta
och när du talade om gamla goda tider
om hickan och om suparna och hur
du känt dig hemma då i sällskapet
med dom som inte önskat och förmanat

MEMORY: Det är då sant

HOPE: Då kände jag i hjärtat
en röst som talade så klart som du till mig
en röst som sade: Hope, din skrymtare,
du är den som predikar och som gör livet svårt för Memory
Bli ärlig, Hope och klara upp det med honom.

MEMORY: Vem sa de orden? Jag vill träffa honom
som talar så förnuftigt. Det är sunt förnuft.

Hans röst är verkligen behaglig.

HOPE: Det är den röst
den inre röst som talar klart till var och en
som tar sig tid att lyssna. Det är rösten
som leder världen och gör folken fria

den inre rösten för alla människor överallt
som befolkar hela vida jorden.

MEMORY: Hör på. Nu går jag. Nog av det för mig.
Visst är jag tacksam för att du sade det som du sa
men du kan gott behålla rösterna.

(Ämnar gå)

PAUL: Är du rädd?

MEMORY: Så klart jag är. Tror ni jag är så dum
En röst som talar så till gamla Hope
skulle säkert ha en eller två saker att säga
till Memory. Jag kanske få fram i dagen
en eller två saker som man helt bekvämt har glömt.

(River sig i huvudet)

Jag minns dem rent av just i detta ögonblick . . .

EVA: Men Memory du som alltid skrutit
att du aldrig kunde glömma

MEMORY: Jag kan glömma
Vad som är besvärligt att komma ihåg. Det är en konst
som jag och världen lärt oss.

HOPE: Gör ett försök
I kraft av stillhet, av den inre rösten
vår värld har ställts till rätta.
Så kan nu ske ett hjärtats underverk för mig — och dig.

MEMORY: Nej, nej. Inga underverk för Memory.

ALLA I SÄLLSKAPET: Kom nu, gamle vän, Gör det till en
riktig födelsedagsfest. Försök bara. Intet ont i att försöka . . .
etc. . . .

PEWTER: Skriv bara ner dina tankar.

(Slutligen sätter sig Memory ner mitt på scenen och ser på publiken. Han har en penna och ett papper. Han börjar få ledning med alla sittande omkring honom. Då och då skruvar han på sig. Han grimaserar och rynkar ansiktet, när nå-

gon ny tanke slår honom. Han tittar åt sidan och skuggar papperet med handen när han skriver ner ett par saker. Så plötsligt)

MEMORY: Åh, nej, inte det.

PAUL: Inte vad?

MEMORY: Ingenting. Det gör detsamma.

(De andra skrattar. Och Memory börjar också skratta efter en stund. Så reser han sig upp och ställer sig vid sidan av Hope mitt på scenen som om han läste upp sin ledning).

Jag är med er alla genom livet — och ännu mer jag skall kämpa med er.

(Alla hurrar)

En dåre var jag lustans slav och fruktans redskap
envist stolt den nya världen jag förnekade
och till förvandling själv jag alltid nekade
Men säkert Memory skall vara
en målpost mot den väg dit vi skall fara
ej märkt av blod och hat och grymt begär
ej den som krav uti sitt hjärta bär
och suger ut de människor som lider nöd
men fyller människors hjärtan med en lyckans glöd
som bådadar läkedomens kraft igen
och skapar enhet förvandlar fienden till vän

(till publiken)

Låt Memory bli ny — er hjälp behöver jag
att suddas ut den bild av mig de har i dag

(till studenterna)

så att från denna dag vart mänskobarn skall få
med Hope och Memory förnyade mot evigheten gå

R I D Å

